

Løssalgpris 25 øre.

Verden våkner, Knut Hamsun!

FRA FLERE LAND KOMMER UT-

TALELSER om at man er dypt rystet over din skjebne: «Vi hadde ikke noe begrep om hva man har begått mot den gamle herre og hans hustru». Ja, rystet MÅ man bli så lenge man ikke har stiftet bekjentskap med det norske «rettsoppgjør», dets «solidariske økonomiske ansvar» og dets utelukkelse av subjektiv skyld i henhold til loven, fordi denne er gitt tilbakevirkende kraft.

USA blåste ganske kraftig i trompetene omkring rettsstatens Norges murer, da man gjorde Hamsun til norsk Knight of Mark Twain. Endel aviser mønstret sogar moralsk mot til på passende diskret måte å kunne gjøre denne utmerkelse.

Men stort sett vet man vel ikke mere om Hamsuns skjebne enn det løgnpropagandaen har brakt. Sogar «Heimstringla» leksikon sier jo at der ikke ble reist sak mot Hamsun på grunn av hans høye alder.

..For noen dager siden fikk vi tilsendt et brev som den 71 år gamle oberst G. Rieger den 1. mars i år skrev til en god venn, Rieger var fra 1940 til 43 leder av sensurkontoret for utenlandske telegrammer i Oslo. Som leder av dette kontor hadde han flere besøk av Knut Hamsun, og om Hamsuns henvendelser til ham forteller han:

«I tilslutning til vår samtale av 23. 2. i Hagenburg vedr. den norske dikter Knut HAMSUN tillater jeg meg å meddele Dem følgende:

..Flere måneder etter at hr. Hamsun av en norsk rett var blitt dømt for sitt forsvar av Tyskland, leste jeg tilfeldigvis hans forsvarstale i en avis. Heri hadde han uttalt, at han på varmeste måte hadde forsøkt å beskytte mange av sine landsmenn, som var blitt dømt av tyske domstole og at han igjennem mange telegrammer til kjente tyske personligheter hadde prøvet på å mildne deres skjebne. Dessverre kunne han ikke bevise sin påstand, da telegrammene jo var blitt tilintetgjort.

.. Dette siste er riktig. Såvidt jeg har

Går det mot ny kirkegrunnleggelse

i NORGE

Forhandlinger med utlandet finner sted.

Tusenvis av norske kvinner og menn er blitt dypt skuffet over den norske statskirke og føler seg ikke lenger hjemme i den. Mange har endog meldt seg ut av statskirken og er kirkeløse og vet ikke til hvilket samfunn de skal slutte seg. Andre er blitt likegyldige for kristendom og kirke i det hele tatt. For en tragisk følge av den såkalte kirkestrid under okkupasjonen!

For alvorlig kristne mennesker er det selvsagt et maktpåliggende spørsmål dette: Til hvilket samfunn skal vi slutte oss? Det er trangen til kristent fellesskap og en ren forkynnelse som har født dette spørsmål. For dem som finner det utelukket å bli stående i statskirken er det jo meget å velge mellom idag. Men dette valg må ikke være et overilet valg. Dessuten må man være klar over at våre dissentersamfunn nå fisker i rørt vann. Mange av dem er ikke stort likere enn statskirken når det kommer til stykket, og deres ukjærlige holdning i krigstiden var akkurat den samme som statskirken.

En skal ikke her gå inn på de forskjellige samfunn. Men oppmerksomheten skal imidlertid rettes på to mange har følt seg tiltrukket av, nemlig: Den romersk katolske kirke og Jehovas Vitner. Disse har jo besnærende læresetninger, men prøvet på Bibelen og de oldkirkelige symboler, så huser disse åpenbar vranglære. Hvordan det var med den sanne og ekte kjærlighet hos dem under krigen, det skal her være usagt, men det kan være mulig at man, når det kommer til stykket, blir skuffet hvis man undersøker.

Til hvilket samfunn skal vi da gå, spør de søkende og bekymrede.

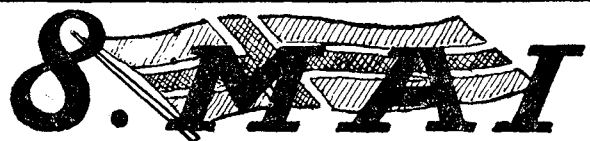
Til dette skal der nu bare svares: Vær tålmodig og hold ut! Snart vil kanskje løsningen komme.

Det foregår i dag verdifulle underhandlinger med en stor kirkeavdeling med apotolisk suksessjon i utlandet.

Kanskje ved Guds hjelp kan det bli mulig å legge grunnen til en ny biskoppelig høykirke i Norge. Under full beskyttelse fra utlandet.

En slik kirke vil ha meget for seg. Uten såre påminnelser, omgitt av kjærlighet, med respektable prester og erkebiskop i spissen, kan du få et nytt åndelig hjem. Og hva større er: Du kan få være med å bygge det nye store tempel i Norge, den sanne Hellig Olavs kirke i vårt elskede land. Kjære kristne! Be da inderlig til Gud at denne nye kirkesak må lykkes og bli til velsignelse for mange.

NAORCC.

Nr. 15

Freitag 27. april 1951

5. årg.

Rostock-affæren.

Dørene lukket av hensyn til fremmede makter.

VI HAR TIDLIGERE BESKJEFTIGET oss adskillig med den såkalte Rostock-affæren — det påståtte møte mellom Himler og den danske utenriksminister Munch før okkupasjonen i 1940. Det foreligger nå litt nytt. Den danske høyesterett har avsagt kjennelse om, at de avhøringer som foregår i den parlamentariske forhørskommissjon fremdeles skal foregå for lukkede dører.

Redaktør Olesen fra Aabenraa hadde krevet dørene åpnet og adgang for såvel de innstevnedes vitners sakførere som for pressen i henhold til offentlighetsprinsippet i dansk rettspleie. Overfor dette gjorde forhørslederen, folketingsmann Hækkerup gjeldende at England og USA ennå ikke hadde gitt tillatelse til offentliggjørelse av de dokumenter fra de tyske arkiver, som avhøringene for en vesentlig del er basert på. De vestallierte har betinget seg at de selv først skal fremlegge disse store dokumentsamlinger for almenheten. Nå har imidlertid de danske myndigheter henvendt seg til de vestallierte om saken og anmodet om, at de dokumenter som angår Danmark må bli offentliggjort i Danmark. — Man håper at tillatelsen vil foreligge om noen måneder.

Dommeren godtok denne argumentasjon og avsa kjennelse, hvorefter dørene fortsatt skal være lukket «av hensyn til fremmed makt». Dette ble påkjæret til høyesterett som stadfestet kjennelsen med samme begrunnelse.

Den parlamentariske kommisjon skal nå ta standpunkt til spørsmålet om det på grunnlag av det bak lukkede dører fremkomne materiale er nødvendig å avhøre de av «6-maifolkene» påberopte tyske vitner. Den vil også overveie om man påny skal sende en kriminalmann til Tyskland for å foreta nye undersøkelser.

Imens har Aabenraa-redaktøren sammen med interesserte kredser selv startet en konkurrent til den parlamentariske kommisjon for å søke å komme tilbunds i de mysterier som omgir denne sak. En gang vil jo sannheten tvinge seg fram tross «hensynet til fremmed makt».

Strid mellom USA og Sovjet om geopolitiske problemer

Fra «8 .Mai»s spesialkorrr. i London.

EN HISSIG STRID er blusset opp mellom Washington og Moskva om geopolitiske problemer, idet man fra offisielt sovjetrussisk hold hevder at amerikanerne «forsøker å maskere sin aggressive imperialistiske politikk» på samme måte som tyskerne gjorde det i tiden 1933—1945.

Russerne hevder — bl. a. gjennom publikasjonene som spres i vesteuropeiske land — at hensikten med den amerikanske geopolitiske propaganda er å si at Amerika overhodet ikke har noen grenser og at sonene for USA's sikkerhet ubegrenset strekker seg ut mot sør og nord, mot øst og vest. I denne forbindelse siteres bl. a. den amerikanske professor J. Rowsek, som skriver:

«Sambandsstatenes Interesser i Hellas er ikke bare følelsesbetonte. Hellas kontrollerer den østre Middelhavsstrategi. Uten Hellas kan man ikke kontrollere Tyrkia, uten Tyrkia kan man ikke holde Persia i sin hånd. Uten Hellas vil kontrollen over Middelhavet gå tapt».

I Washington tar man ikke standpunkt til den russiske agitasjon, men i London bemerkes på offisielt vel underrett hold at Sovjet-Samveldet selv i praksis driver geopolitikk og har til og med gjort det i samarbeide med tyskerne i tiden 1933—45. I denne henseende er det tilstrekkelig å henvise til de tre små baltiske landene, Øst-Polen og Øst-Romania, — områder som alle er slukt av Moskva i geopolitikkens navn. Amerikanerne har derimot ikke slukt noe. — De har tvertimot oppgitt Filippinene som har oppnådd full suverenitet.

Beredskapsøvelsens fasitt:

Skremmende tilstander innen vårt forsvar

Savner offiserene kjennskap til de nye våpen og har de ikke rede på militær administrasjon?

Til tross for elendigheten ble øvelsene betegnet som tilfredsstillende

DET ER MANGE SOM BEKYMRET SPØR: Hvorledes står det egentlig til med vårt forsvar. Vi, som alltid har hevdet, at et land uten et effektivt forsvar i denne ulvetid ikke kan verge sin frihet, vi har intet å skulle ha sagt. Feilen var, at vi var for tidlig ute med vår aktive kamp mot verdens fiende nr. 1, mens våre styresmakter ennå trodde på den ubetingede nøytralitet og bar det brukne geværs symboler. Idag er de våknet etter en høyst ubehagelig lærepeng, men ennå klynger de seg til «hjelpen utenfra». Vi tror mindre på den enn på en bevisst forsvarsvilje som bygger på sakkunnskap og øvelser - effektive øvelser.

I DENNE FORBINDELSE SKAL VI FORTELLE en liten historie, som er knapt to år gammel. To frontoffiserer, som aktivt deltok i kampene på østfronten i mere enn tre år, overvar et møte i en lokal forsvarsforening. To befalingsmenn talte og skulde i forbindelse med dette demonstrere de moderne våpen. I et tilfelle gjaldt det et maskingevær. De skulde bytte løp, og de forklarte hvor enkelt det var, men de fikk ikke løpet løs. De to frontoffiserer satt spendt på lepene hadde de det vante: Opphev sikringen, for pokker! Men de hadde jo ikke stemmerett og de taug. Maskingeværet ble satt tilside uten flere demonstrasjoner.....

TENK SA PÅ, AT VI HAR FLEIRE TUSEN KAMPVANTE GUTTER som kan disse våpen fra ende til annen og som har måttet bruke dem i de mest kritiske situasjoner, mens ingen av dem, som idag øver seg med dem, vet hva det vil si å bruke et våpen i kamp. Det er ingen bruk for våre gutter, som vågde livet i kamp mot den fiende som dengang og nå truer vår verden. De er utstøtte og æreløse, fordi de så legner enn våre politikere, og de ble straffet med konstrasjonsleir etter Londonregjeringens servile juristers dom og satt i fangenskap under oppsyn av kommunistiske fangevoktere, av dem som i dag må regnes til femtekolonnen i samfunnet.

Hadde det ikke vært så alvorlig, ville vel de fleste hyle av latter over våre myndigheter med justisminister Gundersen og forsvarsminister Hauge i spissen, som kunne tillate noe slikt. Men de var og er forblindet og derfor er det med den største bekymring at vi og mange, mange med oss ser fremtiden imøte. Vi stoler ikke på Kerenski-regjeringer; og vi stoler heller ikke på de nyomvendte Mot Dag-ister, selvom de gjerne vil ha en ferietur til Lake Success for å la sin stemme høres.

AT VI IKKE ER ALENE OM VÅRT SYN fremgår av følgende korrespondanse fra «Dagbladet»s utsendte medarbeider Jon-Hjalmar Smith datert beredskapsøvelsene februar — april og offentliggjort 18. 4. 51:

«— Disse to beredskapsmånedene

til at den har sviktet på avgjørende punkter under disse forholdsvis enkle øvelsene? Tre ganger ble vår avdeling opplagt «tilintetgjort» under en kortvarig manøver, — likevel fremholdt sjefen at øvelsene gikk bra. — Men det er nå det med meg at jeg er så glad i dette livet mitt at jeg ikke er særlig opptatt av at det skal bli sølt bort av velmenende men ikke kompetente offiserer.

Denne beredskapssoldaten er ikke alene om sitt syn, han får full støtte av alle sine kamerater. De fleste av dem har tidligere gjort tjeneste ved Tysklands-brigaden og ble den gang i noen grad imponert over farten og effektiviteten der, men beredskapsøvelsene har fjernet ethvert tilløp til illusjon. Dette er ikke vanlig soldatmisnøye, situasjonen er alvorlig nok til at de fleste ønsker å være best mulig forberedt, og man gjør klokt i å regne med den sviende skuffelsen hos en stor del av de innkalte mannskapene når man gjør opp regnskap over landets beredskap. Øvelsene har svekket den åndelige beredskapen.

— Jeg fikk utlevert en bazooka, sier en annen soldat, men det var ingen som kunne fortelle meg hva jeg skulle gjøre med den, — det fulgte ikke med noen bruksanvisning, og offiserer, sersjantene og menige var uenige om hva tallene på røret egentlig betydde. Heldigvis fikk vi ikke utlevert noen granater, så bazookaen ble ikke brukt, bare båret omkring. Da jeg var på permisjon, leste jeg litt om dette våpenet og fikk undervist sersjantene, men jeg tror ikke den nye kunnskapen nådde opp til kompaniledelsen.

Instruksjonen i de nye amerikanske våpnene var ellers kortvarig og overfladisk. Etter fjorten dagers tid ble de byttet inn med tyske».

«Dagbladet» er forøvrig ikke alene om kritikken. Også «Vårt Land», som har hatt en mann med på våpenøvelsene, går sterkt irecte med det som bladet karakteriserer som rot. Bladet skriver bl. a.:

«Men hadde nå de mannskapene kompaniet var tildelt vært plassert i de enkelte jobbene før 250 mann sto oppstilt foran brakka, hadde det

Det Tyskland og syvende beke...

le og at han igjennom mange telegrammer til kjente tyske personligheter hadde prøvet på å mildne deres skilsmisse. De var ikke imotvillige, men beviser sin påstand, da telegrammene jo var blitt tilintetgjort.

Detta siste er riktig. Såvidt jeg husker, ble alle telegrammer — med unntakelse av de særlig viktige — brennt etter 6 måneders forløp. Det gjorde meg ondt, at hr. Hamsun ikke kunne minnes det tyske sensurbyrå, i særdeleshet min person men kanskje ville han heller ikke blande tyske vitner inn i saken. I motsatt fall hadde hans utsagn nok kunne blitt bekrefte-

..Jeg var fra medio juni 1940 inntil slutningen av 1942 leder av «Austlands-Telegrammprüfstelle» i Oslo. — Som sådan hadde jeg å gi min tillatelse til avsendelse av ethvert privat telegram, som skulle sendes fra Norge til utlandet. Da forskriftene måtte overholdes nøye, men lederen på den annen side hadde fullmakt til å handle på eget ansvar, ble det titt gjennom en personlig samtale med avsenderen opplyst, av hvilken grunn og med hvilket formål telegrammet skulle avsendes.

Da herr Hamsun første gang møtte her på telegrafkontoret for å innhente den min tillatelse til avsendelse av et telegram, ville jeg naturligvis gjerne lære ham å kjenne og hadde en lengere samtale med ham over innholdet og formen, da telegrammer av den slags sedvanligvis ikke ble godkjent.

..Det handler seg, som allerede nevnt om en varmhjertet innsats for dømt landsmenn, hvis navne jeg i dag ikke mere husker. Jeg kan likeledes ikke huske mere, hvem telegrammene var stilet til. Den varme, hvormed hr. Hamsun satte seg inn for sine landsmenn, forsøkte min høyaktelse for denne usedvanlig sympatiske mann og gjorde sitt til, at jeg ga den fornødne tillatelse. Også ved senere leiligheter satte han seg helt og holdent inn. Om hans intervensjoner hadde et godt utfall, kan jeg selvfølgelig ikke uttale meg om. Mine bemerkninger skal kun overfor Dem bevitne at hr. Hamsuns erklæringer i sin forsvarende fullstendig var i overensstemmelse med sannheten.

Da jeg i året 1943, det var i januar måned, ble forflyttet til Frankrike, ble kaptein (Hauptmann) Kiehn fra Hamburg min etterfølger i Oslo. Han ble der ganske visst kun 1 år og etter den tid skiftet ledelsen rett hyppig inntil krigens avslutning. Det er meget sannsynlig, at hr. Hamsun også hos mine etterfølgere har stillet andragender om avsendelse av liknende telegrammer.

..Såfremt De mener, at mine foran- skatte uttalelser ennå kan ha noen verdi for hr. Hamsun, står det Dem fritt å meddele ham disse, event. å offentliggjøre dem».

sign. G. RIEGER.

Europeisk reform- istmøte i Malmø.

MOSLEY VIL MØTE.

I PINSEN VIL DER I MALMØ bli holdt et internasjonalt stevne under ledelse av dr. Per Engdahl. Det kalles «Europeisk reformiststevne».

Dr. Engdahl har overfor «Frankfurter Abendpost» protestert mot at stevnet omtales som fascistisk og sier at han og hans folk tvertimot er motstandere av diktatur, raseideologier og høyresubjektivisme. Han er

komme utbåndus i de mysterier som omgir denne sak. En gang vil jo sannheten tvinge seg fram tross «hensynet til fremmed makt».

Øst-Tyskland en sydende heksegryte

Hva skal vi tro om Hauge?

Har han fått politisk
hjernerystelse?

H VAD SKAL VI EGENTLIG TRO, vi som ikke beveger oss i regjeringskretser? Den ene dag fortelles det at for svarsminister Hauge har pådratt seg hjernerystelse under et besøk hos luftvernartilleriet i Stavern og at han som følge derav måtte ligge på sykehuset i Oslo under de celebre besøk av A-paktens store menn. Neste dag fort. «Vestfold Arbeiderbl.» ifølge en notis i «Tønsberg Blad» at han overhodet ikke har vært i Stavern.

Skal vi driste oss til å sammenlikne dette med alt det vrøvl som kom opp etter Quislings såkalte «pepperhistorie», som den alltid hatefulle sosialistpresse gasset seg i? Vi bare spør, for det høres litt motsigende ut.

General de Gaulle synger ut

Privat til «8. Mai».

VED INNLEDNINGEN TIL VALGKAMPEN for sitt parti Det franske folks samling sa general de Gaulle på et møte i Rheims:

Frankrike må ha en arme som er en arme. Idag har vi ikke flere divisjoner, flyforband eller krigsfartøyer

videre motstandere av all politisk forfølgelse og tilstreber en forening av de beste krefter fra den annen verdenskrigs kjempende fronter. De tidligere tilhengere av «folkefelleskapet» og tilhengerne av Trumans «Fair Deal» måtte kunne finne hverandre og kongressens oppgave vil være å bekjempe vår tids politiske fordommer og arbeide for en fornuftsrenessanse.

Det fortelles fra London, at sir Oswald Mosley vil delta i møtet i Malmø. Med sine 54 år er han foreløpig gått i exil i Irland. Dermed er han kommet i motsetningsforhold til noen av sine tilhengere, som beskylder ham for feighet under kampen for sine ideers utbredelse. Men han svarer prompt: Jeg er overbevist om at jeg kan bedre og mere virksomt arbeide for Europa-ideen når jeg ikke lengere er den britiske regjeringens fange. — Og så fortsetter han videre med sine vekkende artikler i «Uninon».

va i geopotarkens navn. Amerikanerne har derimot ikke slukt noe. — Gud at denne nye kirkesak må lykkes og bli til velsignelse for mange. NAORCC.

En kan nårsomhelst vente BLODIGE OPPTØYER

Befolkningen legger ikke skjul på sine følelser overfor russerne

Fra «8. Mai» spesialkorr. i London.

EN SOVJETRUSSISK HØYERE OFFISER som nettopp er flyktet fra Øst-Tyskland sier i et intervju at Øst-Tyskland er en sydende heksegryte. Befolkningen legger ikke skjul på sine følelser overfor okkupasjonsmakten — Sovjet-Samveldet — selv om det utadtil synes å herske ro og orden. Det skal intet til før «gryten koker over» eller at hele innholdet eksploderer, sier offiseren.

De fleste bakgrunnen for de nye arrestasjoner blant høyere sovjetrussiske offiserer som det sovjetrussiske innenriksdepartement M. V. D. har foretatt i de siste uker i Øst-Tyskland. Offiserene ble kla: over at situasjonen var uholdbar og kom sammen til et møte for å drøfte hva man kunne foreta seg. No av dem foreslo at man skulle organisere et kupp mot sovjetregjeringen i Moskva, likvidere Stalin, opprette et militærdiktatur, søke forståelse med den vestlige verden og forsøke å gi Russland en liberal styreform. Vi vet nu at minst en av dem selv var med på dette møte har sladdret til M. V. D. sier offiseren — som naturlig nok ikke ønsker at hans navn blir nevnt.

Han forteller videre at den østtyske kommunistiske regjering i sine diplomatiske rapporter til Moskva hevder at den har kontroll med si-

enn ifjor og det samme gjelder utdannede reserver og våpenproduksjon Disse mangler har ført til at Frankrike har hengitt seg til USA gjennom å overlate baser og kommunikasjon til amerikanerne og stille franske styrker under amerikansk befal uten noensomhelst garanti for, at Frankrike kommer til å forsvares med de midler som kan bli nødvendige. Franske generaler har intet å skulle ha sagt, når det gjelder å trekke opp de almene strategiske linjer, ikke engang når det er tale om Rhinen, Paris, Loire eller Nordafrika. De får bare bli troppebefal. — Herigjennom risikerer vi å bli invadert av våre motstandere og behersket av våre allierte. — Frankrike har å velge mellom to ytterligheter, kommunistene hvis diktatur skulle hugge over mange gordiske knuter samtidig med mange hoder, og den eksisterende koalisjon, som har gjort all virksomhet umulig. Det forestående valg er et historisk valg som hele verden venter på. Jeg oppfordrer nasjonen til å følge meg og hjelpe meg. Vår eneste sjanse ligger i å utføre dette arbeide. Det er i virkeligheten vår eneste sjanse.

tuasjonen, men dette er ikke riktig, sier offiseren. Hvis tyskerne et givet øyeblikk mener at Sovjet-Samveldet er engasjert andre steder, f. ek. i Persia, kan man vente et blodig opprør, og da vil det ikke være nok med politi eller med små troppeavdelinger for å slå opprøret ned. Hvis tyskerne først reiser seg til kamp, må det hele divisjoner til. Spørsmålet er bare om den sovjetrussiske soldat vil slåss mot sivile.

de Gaulle hyller MacArthur

De åndelige husmenn
tror å kunne redde
demokratiet
ved å hugge ned en
av de store

Fra «8. Mai» spesialkorr. i Paris.

DEN ATMOSFÆRE AV OVERDREVEN FRYKT, som hersker i hele Europa, har i disse dager ledet til en veritabel eksplosjon av skjeldsord mot en utenlandsk militær leder, hvis djervhet man er blitt redd for etter å ha utnyttet den, sa general de Gaulle 15. 4., da han innledet valgkampen for sitt parti med et møte i Rheims

Rettfærdighet, selvbeherskels og fornuft burde ha tilsagt personer i offisiell stilling å nøye seg med å ta president Trumans handling ad notam og gi en velforjnt anerkjennelse til en stor alliert soldats historiske prestasjoner. Jeg mener at forsvaret av Europa må komme i første rekke, sa han tilslutt, men vil på Frankrikes vegne hylle denne soldaten.

Han er ikke alene, men ordren om kritikk ble ikke desto mindre fulgt av alle de åndelige husmenn, som tror at de verger demokratiets sak ved å hugge ned en av de store. At de ennå ikke begriper at i farens stund er det ikke andre enn sterke ledere som kan redde situasjonen. — Spør bare mr. Churchill. Han var dik- tator, dengang han vant slaget om og for England.

AT VI IKKE ER ALLENA UT- VÅRT SYN fremgår av følgende korrespondanse fra «Dagbladet» utsendt te medarbeider Jon-Hjalmar Smith datert beredskapsøvelsene februar — april og offentliggjort 18. 4. 51:

«— Disse to beredskapsmånedene har fullstendig knekket troen på forsvaret hos meg, og jeg skjønner ikke hva det skal bli til hvis det noen gang blir alvor. Jeg er klar over at en soldat må være forberedt på å sette alt inn, men hvordan kan han helhjertet gjøre det når han ikke kan ha noen tillit til ledelsen, og har vært vitne

Majavatn- affæren

Nye opplysninger i vente?

Bladet «Brønnøysund Avis», redaktør Steinar Skjetne, gir 3. april d. å. etter «8. Mai» daværende politimester Aslaksruds brev til politipresidenten i Trondheim og skriver tilslutt:

«Majavatn-affæren er omfattet med stor interesse her i distriktet, og med kjennskap til dette spurte vi for en tid siden o.r.sakfører Mørkved om han ikke kunne tenke seg å fortelle om denne tragedien ved en tilstelning i Brønnøysund.

Mørkved hadde ikke noe imot dette hvis det er gang kunne passe slik. Dette er imidlertid en oppgave som ligger utenfor vårt arbeidsfelt, men enn hvis byens foreninger prøvde å få en slik kveld istand? Herr Mørkved kunne da sikkert også sette det ovennevnte brev på sin plass.»

Vi håper at herr Mørkveds redegjørelse kommer. Vi skal på vår side love å trykke den. Det er sannheten vi vil ha frem, intet annet — også sannheten om og følgene av dette brev. —

Spania gjør krav på Gibraltar

Kravet støtter seg
på et tidligere løfte
fra England

Fra «8. Mai» spesialkorr. i Madrid.

ET ØMTALELIG PROBLEM, som hittil ikke har vært omtalt i pressen, er det spanske krav på Gibraltar. Det er kjent at England under den annen verdenskrig lovet general Franco Gibraltar hvis Franco unnlot å slutte allianse med Tyskland. Franco oppfylte anmodningen og mener at Spania har krav på full suverenitet over innløpet til Middelhavet.

Det forlyder at Spania underhånden har forelagt saken for den amerikanske regjering i håp om at man skal kunne løse dette problem på fredelig vis etter de samme linjer som det nordiske problem. Et forlydende, som imidlertid ennå ikke er bekreftet, går ut på at Spania har erklært seg villig til å opprette en blandet engelsk-amerikansk-spansk militærbase i Gibraltar under forutsetning av spansk suverenitet over området.

diaget karakteriserer som 100. Da- skrriver bl. a.:

«Men hadde nå de mannskapene kompaniet var tildelt vært plassert i de enkelte jobbene for 250 mann sto oppstilt foran brakka, hadde det ihvertfall vært noe. Dette var heller ikke gjort. Resultatet var at det tok en ukes tid før man etter utallige ombytninger mellom troppene endelig fikk noenlunde orden på det. Nesten like lang tid tok det også før våpene og det øvrige utstyret var utlevert. En hver må kunne tenke seg hvilken start et kompani får når karene går omkring i leiren og sukker og vent mens de vet at de har atskillig viktigere ting å ta seg til i sivilt arbeid eller studier. Stadig kunne man høre karene si at de hadde ventet seg noe ganske annet enn dette.

Ikke 14 dager etter at de første våpnene var utlevert, kom det plutselig ordre om at de av forskjellige grunner skulle leveres inn igjen. Iste det fikk man andre våpen. På dette tidspunktet hadde også kompaniet fått tildelt ski, men ifølge kompanisjefen var det ikke brukbare bindinger til dem. Resultatet var at storparten av kompaniet lå på ryggen i telte med Nordmarkas skiterrang like innpå i 5 dager. De hadde ikke annet å ta seg til mens de ventet på

— Forts. side 3 —

England bekymret over japansk konkurranse på verdensmarkedet

Den japanske industri-
produksjon tredoblet
fra 1949

Privat til «8. Mai».

I LONDONS INDUSTRIKRETSE ser man med alvorlige bekymringer på den farlige konkurranse fra Japan på verdensmarkedet. Japan er jo ikke plaget av rustningsbekymringer. Det har de seirende sørget for og kan derfor levere sine industrivarer billigere enn Storbritannia og andre europeiske land.

Japans industrielle aktivitet er i dag tre ganger så stor som den var i 1949 og produksjonen er imponerende, sier en observatør til «Financial Times». Japan står fullt parat til å vende tilbake til den internasjonale handel med økt kraft og med bedre kvalitetsvarer enn før krigen. Derfor vil Storbritannia nok sørge for, at det blir tatt visse forbehold i den fredsavtale, som er under utarbeidelse for å hindre konkurranse. Det var jo også det som bestemte krigens gang og ikke de høye idealer om demokratiet. Og ennå skriker Østen etter industrivarer, men det får vente, mener briterne, inntil vi er rustet tilstrekkelig til å holde markedet for vår egen industri.

Husk kontingenten

Redaktør
Arvid B. Arntzen

Forretningsfører
Per Kvendbo

Postboks 41, Kristiansund N.
Abonnementspris kr. 16,00 pr. år
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Hvem er landssvikanordningens faddere?

TYNNSLITTE NERVER KAN GI EN FORKLARING TIL LANDSSVIKANORDNINGEN, men det er ingen tilstrekkelig unnskyldning for et lovverk av den art, skriver dr. juris Gustav Smedal i sin bok «Patriotisme og Landssvik». Og det later til at nervene er tynnslette ennå i dag, for det er likesom ingen som riktig vil erkjenne fadderskapet. I «8. Mai» nr. 13/51 skriver H. B. i en artikkel om «Akademisk svikt»: «Verre blir det når professor Keilhau nesten brisiker seg av at han er opphavsmannen til de provisoriske anordninger». Men så opplyser man at professor Keilhau indignert protesterer og sier. at han tvertimot prøvde i London å stoppe dem, idet han mente at de i realiteten strider mot grl. § 97. Han innrømmer at han tapte slaget takket være Thagaards innflytelse.

Det er sannelig ikke godt å vite hva man skal tro når man tar for seg «Verdens Gang» for 19/7, 45, hvor den selvsamme professor Keilhau skriver følgende: «Da jeg vel er den som best kjenner den historiske opprinnelse til de nye straffebudene for forræderne, har jeg fra framtrædende strafferettslig hold fått oppfordring til gjennom pressen å gi en orientering om sammenhengen. Det første initiativ til å ta opp straffelovens forræderibestemmelser til gjennomgåelse og revisjon ble tatt opp den 10. januar 1941. I min egenkap av krigsadvokat for de vepnede norske styrker i Storbritannia rettet jeg den dag en henvendelse til regjeringen om «det straffettslige oppgjør med de norske forrædere og halvforrædere». Her søkte jeg å godtgjøre at forræderibestemmelsene i straffeloven var utilstrekkelige og burde suppleres med henblikk på den særlige situasjon som var oppstått ved den tyske okkupasjon. Jeg konkluderte med utkast til provisoriske anordninger om forræderiforbrytelser og påskyndt rettergang i forræderisaker.» Senere i artikkelen heter det: «Den som i krigstid velger fiendens parti, bør vite at han treffer valget med risiko for sitt liv. Alt annet ville være en miskjennelse av selve den politiske situasjon som foreligger i krigstid. Et særlig politisk moment vil også gjøre det ønskelig å gå temmelig langt i retning av å anvende dødsstraff. Det er hensynet til den rolige framtidutvikling. Det viser seg nemlig å være farlig for et land å holde en rekke politiske forbrytere i fengsel. Før eller senere vil det kunne reises en politisk bevegelse for amnesti. Blir forræderne fengslet, løper en således den risiko at de en gang slipper ut igjen og kan da komme til å ta hev. Hensynet til statens sikkerhet gjør det derfor bydende nødvendig at de verste forbrytere berøves livet, slik at det på denne måte settes en stopper for serien av deres skadehandling.»

Professor Keilhaus henvendelse til London-regjeringen førte til at det 12/3, 41, ble nedsatt en strafferettskomite med ham selv som formann og som medlemmer: Minister Colban, stortingsmann og advokat S. Mustad, advokat Bernt Lund, sekretær Peter P. Stabell og legasjonsekretær J. Melander (komiteens sekretær) for å behandle hans forslag (cfr. Ot.prp. 92/45, s. 65). Innstillingen forelå 5/12, 41. Det er begynnelsen.

I departementets bemerkninger til innstillingen heter det: «Når komiteen allikevel foreslår et tillegg til straffelovens bestemmelser om forræderi spesielt rettet mot medlemmer av NS, er hovedgrunnen, såvidt departementet forstår, at det kan være tvilsomt om bistand ydet tyskerne i tiden etter 10. juni 1940 inntil et nytt felt-

Arbeiderpartiet er opportunistenes klubb

Medlemskap skaffer bein — både for spekulerende jurister og vingskutte politikere

Brasils mangeårige diktator, Getulio VARGAS, som styrte landet med fast hånd og stor myndighet, ble ifjor valgt til President med overveldende majoritet, etter å ha vært borte fra politikken i flere år. Men så hender det merkelige, at de demokratiske stater nå begynner å ta ham til inntekt for seg. Han er vel ikke mindre diktator fordi om hele folket slutter opp om ham? Mens Vargas var borte fra politikken blomstret korrupsjonen blant demokratene i Brasil så folket måtte få en slutt på det. Og noen bedre utvei enn å velge VARGAS, hadde man ikke. Det er nemlig under demokratiets mase, at korrupsjonen blomstrer.

Mens man taler om diktatur kan man vel være enige om, at arbeiderpartiet og LO er diktatorisk nok. Vi trenger ikke mere av denslags enevelde for å øyne hvordan det ikke bør være. Et parti kan være like diktatorisk, som en enkelt mann, når bare «tuktens ris» svinges med fast hånd uten utglidninger. Var ikke OKSVIK med sin valgordning godt nok bevis? Det skulle overhodet ikke tas hensyn til de små partier, som skulle være livets salt og tungen

på vektskålen. Hvorfor tror man, at arbeiderpartiet har fått så mange opportunisten innen sine rekker i den senere tid? Jo, ene og alene fordi man vet, at hvis man vil ha et bein og gnage på, så må man ha partiboka i orden. Vil du ha en stilling som funksjonær så må partiboka til LO være kvittert. Ja, slik er det. Men er ikke dette diktatur godt nok?

Vil du bli fylkesmann så må partiboka først være i orden. Erindre bare de mange utnevnelser av fylkesmenn innen arbeiderpartiet, siden partiet kom til makten. Tror man ikke at det fantes mange dyktigere og mer kvalifiserte folk til disse embeder, hvis partiboka ikke skulle gjøre utslaget? Protestene fra fylkene spiller ingen rolle. At fylkesmenn skal være aktive politikere er også en uting. Enten får de være fylkesmenn og holde seg til sitt fylke, eller også får de velge politikken, men da får de også vekk fra fylket, som styres av en ung mann, mens stortinget er samlet. Det bør bli et folkekrav og komme i forgrunnen ved neste valg!

TOLA.

Hvor står frontkjemperne selv?

«8. MAI» BEHANDLET for en tid siden redaksjonelt: «Et skjebnespørsmål i norsk politikk». Det fastslås her i forbindelse med den nødvendige utbygging av forsvaret at det i hæren hersker stor mangel på habil befal. Denne mangel gjør seg gjeldende ved den utvidede tjenestetid som nødvendiggjøres av den utenrikspolitiske krisesituasjon med fare for en ny krig.

For å bøte på denne mangel akter en blant de vernepliktige mannskaper å spesialutdanne endel av dem til korporaler med sjangse til å stige i gradene. Denne utvei betegnes i artikkelen som møysommelig og langvarig — det rene «lappverk», og så kommer rosinen i pølsen: «Hvorfor gå over bekken etter vann når vi har en elite på ca. 8000 tidligere frontkjemper med førsterangs militær utdannelse og frontinnsats bak seg». Her har vi det nødvendige material, det er bare å forsyne seg. Nå, blir det riktignok gitt den reservasjon i forbindelse med å kalle frontkjemper

ne under fanen, at det «selvsagt» bare kan skje under forutsetning av at de, hver og en av dem gis hel og full oppreisning, det vil i virkeligheten si at en innrømmer at de med urette er anklaget, dømt og straffet som landsforrædere. Det synes imidlertid temmelig lyseblått å nære denne illusjon at dagens makthavere som belønnet være unge idealisters innsats for vårt land — nå skulle være villig til å innrømme sin skyld.

Men la oss nå se litt på frontkjempernes eget standpunkt til spørsmålet om atter å trekke i uniform. Jeg tror at en kommer sannheten temmelig nær — når en mener å høre et tusen stemmig nei, vil ikke! Et fedreland som lønnet deres vilje til å dø for det med fengsel og tortur eksisterer ikke lenger for dem. Det er det som er tragedien og som all verdens oppreisning ikke kan bøte på.

Hvorfor er frontkjemperne — så mange som det har vært mulig for dratt ut — vendt fedrelandet ryggen? Nettopp fordi de i sin dybeste grunn er såret i sine edleste følelser — kjærligheten til fedrelandet, og de vet at de aldri kan få denne følelse noe annet sted på jorden, men de orker ikke å være i et fedreland som svek dem.

Slik er det fatt, og mon om ikke de som forvoldte uretten nettopp er klar over dette og derfor har valgt den tilsynelatende «generøse» utvei sammen med den fradømte rett til å tjenestgjøre i hæren også å frita dem for plikten. Men med dette fritar makthaverne seg selv for nødvendigheten av å gi frontkjemperne oppreisning. Dermed er ikke sagt eller ment at alle frontkjemperne som er

REFLEKSJONER

DET LIGGER 6.000 TONN SMØR på kjølelagrene og hver uke øker lageret med 400 tonn forteller en kåsør i svensk «Dagsposten» som tilføyer: Leserne kjenner årsaken. Tidligere solgte vi smør til Tyskland, men nå har tyskerne ingen penger å kjøpe smør for lenger. Å selge på kreditt går selvsagt ikke an, ikke når det gjelder Tyskland! Denslags generøsitet er reservert for Russland og andre bolsjevikstater, legger han til med henblikk på den eventyrlige kreditt som Russland har oppnådd i Sverige og som har faldt mange tungt for brystet.

EN LØGN BLIR IKKE SANNHET om den gjentas aldri så ofte, men pressen kan ved å hamre videre enten bevisst eller i mangel av velunderrettede journalister klare å holde en viss hetz vedlike i temmelig lange tider. Som f. eks. når det gjelder riks dagsbrannen i Berlin, som «nazistene i sin tid foranstaltet i propaganda-øyemed». Slik fortelles det ennog i dag i forbindelse med at bunkers for en riksdagsbygningen skal fjernes for å skaffe plass for årets 1. mai-demonstrasjoner, og bilder skal gjøre denne historien ennå mere effektiv. Det er imidlertid ugjendrivelig bevisst, at riksdagsbrannen ble påsatt av en forkvadet hollender og har intet med tysk indrepolitikk å gjøre selv i Hitlertiden. Men det bryr vel ikke norsk presse seg om, når den bare kan holde hetzen vedlike.

DEN FRANSKE FREMMEDLEGIONEN består i dag av 30.000 mann og derav kjemper de 20.000 i Indo-Kina. Hovedparten av fremmedlegionen er tyskere, som kjempet for Hitler under den annen verdenskrig og mange av dem tilhørte SS. Legionærene trenes opp i Sidi-Bel-Abbes i Marokko og binder seg for fem år ad gangen. Etterpå har de muligheter for å bli franske statsborgere, noe som mange legionærer under de nåværende forhold ønsker. Lønnen andrar til ca. 280 kroner måneden og det er ikke meget å risikere liv og lemmer for. Fremmedlegionen har hatt store tap i Indo-Kinas jungel. Bare på en måned tapte et regiment på 3000 mann ca. 950. — Det var for en tid siden sagt, at Martin Bormann var blant de tyske legionærer, men det er ikke bekreftet. Derimot er en tidligere levnedminister i Vichy-regjeringen og et tidligere medlem av det italienske parlament i Mussolinis tid i legionen. Som soldater er de alt så gode nok, og der kjemper de for å tvinge fransk demokrati inn på de arme innfødte i Indo-Kina!

DEN BRITISKE FINANSMINISTER Gaitskell har åpent fortalt det britiske folk, at tiden nå er kommet til å sette det daglige forbruk ytterligere ned. Skattene øker og det finnes stadig nye utveier til å stikke

horder. Den eneste innsats en frontkjemper idag kan tenke seg vil vel bli det nakne forsvar av seg og sine om fienden skulle trenge inn over hans egen dørstokk.

Konklusjonen blir derfor at frontkjemperne må avskrives på makt-

fingerne ned i skattebetalernes lomme med f. eks. større avgifter på biler, radioapparater, bensin, kinoer og andre forlystelser. Alkohol og tobakk er allerede så sterk beskattet, at det ikke nytter å gå videre. Samtidig er olforbruket gått betydelig ned og det minsker også inntektene. I det hele må man gå til nedskjæringer som rammer de sosiale foranstaltninger. I fremtiden må publikum selv betale halvparten av omkostningene ved tanninnsetning og glassøyne, som før var gratis. Slik går det, når man spender buen for høyt!

VI HAR IKKE BESKJEFTIGET oss med situasjonen omkring Mac Arthurs avskjedigelse — av den enkelte årsak, at alt det som på dette tidspunkt sies er mere eller mindre kandestøperier omkring en misforstått demokratisk ide. Vi skal senere søke å gi den riktige bakgrunn for at han ble ofret. Imens skal vi nøye oss med å gjengi en amerikansk replikk: «En mann telefonerte umiddelbart et terat meddelelsen om rvsksjedigelsen var publisert til «Denver Post» og spurte kort og godt: Hva har Mac Arthur sagt om Margaret Truman, siden presidenten har satt ham på porten?»

Og så en liten historie på kjøpet: Byen Truman i Texas (i nærheten av Dallas) er i opprør. Endel av innbyggerne er så sinte over Mac Arthurs avskjedigelse at de samler inn under skrifter på en bønnskrivelse om å la bvens navn bli forandret til Mac-Arthur.

Doktor Halvor Næs's minne.

EN OMVURDERING.

ADVOKAT TRYGVE WÜLLER har i «Stavanger Aftenblad» skrevet en artikkel i anledning doktor Halvor Næs's død og gir der uttrykk for at det var et feilgrep at man skapte ordet «landssvik» og derved på forhånd gjennom skjeldsord berøvet enhver som kom inn under § 86 både almen tillit og medborgerlig aktelse, uten hensyn til hva loven ellers eller en dom måtte ha å si om den ting. Vi siterer videre:

«Men idet jeg fastholder dette (at samfunnet måtte reagere skarpt mot NS under krigen og at rettsoppjøret etterpå også var det) mener jeg vi har plikt til og også råd til å innrømme at også mange av dem som sto på den annen side har ment å gagne sitt land — hvis da ikke deres personlige forhold eller særlige handlinger taler imot dem og skyver deres lovstridige holdning over fra det politiske til det borgerlige plan», skriver advokat Wyller.

Etter å ha pekt på visse skievheter ved rettsoppjøret, skriver Wyller at vi burde gruble litt over hvorledes vi har fordelt lys og skygge og at vi overfor «de andre» skulle feste oss mer ved tragedien enn ved skylden.

i departementets bemerkninger til innstillingen neder det: «Ivar komiteen allikevel foreslår et tillegg til straffelovens bestemmelser om forræderi spesielt rettet mot medlemmer av NS, er hovedgrunnen, så vidt departementet forstår, at det kan være tvilsomt om bistand ydet tyskerne i tiden etter 10. juni 1940 inntil et nytt felttog begynner, kan betegnes som forræderi, idet quislingene hevder at hele krigen var avgjort den 10. juni 1940, da kongen og regjeringen hadde forlatt landet, og at quislingenes virksomhet i virkeligheten bare tar sikte på å redde Norges selvstendighet. Komiteen gjør i den forbindelse oppmerksom på at det på grunn av den vekt den norske straffelov legger på de subjektive straffbarhetsbetingelser er av betydning at vi får en ny straffebestemmelse om forræderi med mere konkretisert gjerningsinnhold.»

Vi stanser citatet her. Det forteller jo også litt om straffelovskomiteens formann, sett på bakgrunn av hans benektelser av i dag.

Også Hjemmefronten utarbeidet forslag til en landssvikanordning og det så nærmest ut til at den ville opptre anonymt, men etterhånden sivet dog navnene ut. Dommer Bjarne Didriksen skrev i «Morgenbladet» 24/7, 45, en artikkel hvori han med henblikk på denne anonymiteten spør: «Kunne det ikke snart være på tide å få vite hvem de var?» Og så forteller «Nationen» 30/7, 45, at i juristkredser ble følgende personer utpekt som anordningens forfattere: Høyesterettsdommer Erik Solem, h.r. advokat Sven Arntzen, politifullmektig Hauge og prisdirektør Thagaard. «Det sies», uttalte bladet, «at høyesterettsjustitiarius Paal Berg skal ha gjennomsett og godkjent arbeidet før det ble sendt til London, hvor det, etter hva det er opplyst, ikke unngikk «særlig vesentlige forandringer».

Så meget vet vi altså, og vi kan underskrive hva direktør Lorentz Vogt skrev i «Nationen» 26/7, 47: «Det skjerper lovgiverens ansvar» at offentligheten kjenner til hans virksomhet og «det er aldri sunt at lovgivere får anledning til å arbeide bak nedrullede gardi-

ner og det øverste sovjet er sendt hjem uten at det som ventet hadde vedtatt noen ny femårsplan. Rent praktisk betyr dette en hel del for russerne, som syntes at de hadde en rettesnor for sine personlige fremtidsutsikter, når de gransket planens forskjellige kategorier, like frakomotiver til nytelsesmidler. Det er heller ikke noen retningslinjer for de utenlandske diplomater, for hvem 5-årsplanen var en god kilde for rapporter hjem. Nå er de henvist til å skaffe seg slike opplysninger «privat», og det blir ikke så liketil, da det i dag ansees som en forbrytelse å fortelle noe om produksjonen, ja selv om været i landbruksdistriktene.

ner... Ingen bør forene lovgiverens og dommerens eller påtalemyndighetens stilling, hvor samme rettsspørsmål reiser seg.»

Dette var litt dokumentasjon. Vi skal ikke trette med mere denne gang. Men ennå synes det å være langt fram, før den fulle og hele historiske sannhet og den fatale lovgivning foreligger — den lovgivning «som bryt med elles gjeldende norsk rett», for å tale med selveste Stortingets justiskomite. Det burde da ha vært en oppgave for professor Keilhau å skrive dens historie — eller kanskje det allikevel er best at det overlates til en historiker, som ikke har vært implisert.

Vi slutter med å citere prst A. E. Hedem i hans bok «Landssvikoppjøret og rettskildene»: «Vi hadde en høyt kultivert rettsarv å ta vare på. Det som nå er skjedd tør være denne rettsarv uverdig. Måtte bare vårt folk ikke få sande, at fedrenes druer gjør barnas tender såre.»

den tilsynelatende «gjenomsammen med den fradømt rett til å tjenestgjøre i hæren også å fritta dem for plikten. Men med dette fritar maktøverne seg selv for nødvendigheten av å gi frontkjemperne oppreisning. Dermed er ikke sagt eller ment at ikke frontkjemperne som alle uskyldige forfulgte må forlange og få sin fulle oppreisning, men at en slik innrømmelse fra maktøvernes side skulle være så «på rappen», at den på korteste varsel ville bli sat iverk: er det intet som tyder på. — Men frontkjemperne venter heller ikke på dette som noen «betingelse». — De vet med seg selv at for annen gang går de ikke til kamp mot østens

horder. Den eneste innsats i frontkjemper idag kan tenke seg vil vel bli det nakne forsvar av seg og sine om fienden skulle trenge inn over hans egen dørstokk.

Konklusjonen blir derfor at frontkjemperne må avskrives på maktøvernes tapskonto. Når Anders Lange i sin forståelig iver for å få frontkjemperne med i den mulige neste krig nevner kronprins Olav som «midlet» så er det meget lyseblått å regne med en så stor klokkekjærlighet til kronprinsen fra frontkjempernes side, at de på hans vink ville flokke seg under fanen. Heller ikke Lange synes helt å fatte sammenhengen mellom årsak og virkning i problemet: frontkjempernes reaksjon overfor ny krigsdeltakelse. Forutsetningen til å forstå den skjersild av særskuffelse som ble frontkjemperne beskåret har ikke Anders Lange, dermed har han heller ikke betingelser for å forstå eller akseptere deres nei, men alle vi som har stått disse ungdommer nær og har hatt sønner derute i kamp på liv og død — vi har det, og vi sier til all denne agitasjon omkring vervingen av frontkjemperne til innsats i en ny krig: Respekter deres standpunkt, de har fått sort på hvitt at de er fritatt for plikten til å tjenestgjøre i den norske hær og Norge får avfinne seg med at det i det har å forede av sønner som det selv har sveket.

K. M.

ver advokat Wyller. Etter å ha pekt på visse skjevheter ved retsoppjøret, skriver Wyller at vi burde gruble litt over hvorledes vi har fordelt lys og skygge og at vi overfor «de andre» skulle feste oss mer ved tragedien enn ved skylden. Motivet for dr. Næs var ikke økonomisk vinning eller karrieretrang, han mente å gagne sitt land. Og de angrep som ble rettet mot ham også for å ha sviktet sine plikter som lege, var et tragisk feilgrep. Dr. Næs var en rettskaffen og samvittighetsfull mann. Wyller skriver at å innrømme dette bare er å øve rettferdighet. — «Men den som måtte være uenig heri bør ialfall under benyttelse av de samme tankebaner øve barmhjertighet. Begge deler gir personlig tilfredsstillelse og er dessuten i det lange løp den mest effektive måte, ved hvilken de såkalte «landsvikere» kan bli ført tilbake til oss andre.»

«Storvildt» som gjengir dette, i per at den rolige omvurdering og menneskelighet som «Storvildt» uttrykk for, har vunnet frem i folkesjelen i dag. Det er ikke bare et spørsmål om rettferdighet og humanitet overfor andre. Det er også et moralsk spørsmål for oss selv.

Ja, dette er gode ord, men vi er bange for, at selvom omvurderingen ute i folket er et faktum, så vil slike ord falle på stengrunn, når de rettes til dem som har makten i dag.

Utenrikskronikk

Den hvite manns aftensang

MAC-ARTHUR, DEN HVITE MIKADO er avskjediget og Moskva har vunnet sin første store seir i Østasia. Hongkong-England og City-London med alle sine bakmenn har sett på den øyeblikkelige vinning og har senket flagget i korstoget mot kommunismen. Den franske forfatter Georges Duhamel uttrykker det slik: «I Asia er kommunismens slutseier unngåelig og når den er vunnet, kommer Asia til å organisere seg til en veldig makt som forener Afrikas folkeslag med seg. En dag skal en velorganisert hær på 100 millioner asiater gå mot Europa og ødelegge det, innbefattet Russland. Den dag straffes Russland, fordi det sluttet forbund med Asia istedetfor med det Vesteuropa, som det kan takke for sin storhet».

Hvem der enn seirer i Korea og rykker frem over den famøse 38. breddegrad, så er Asia allerede tapt for den hvite mann. Og lettet for denne byrde er han allerede iferd med å kaste av seg ansvaret for Afrika. «New Statesman and Nation» uttrykker det slik: «Det er ikke bare i Sydafri-

ka, at forholdet mellom de svarte og hvite har nådd et stadium av bitterhet og vold. Oppløp i Vestafrika, tvangsarbeidsleirer, arrestasjoner, sensur og trusler om deportasjon i Østafrika, begynnende borgerkrig i de nordafrikanske territorier, gravens taushet i spørsmålet om Angola og Kongo, det er noen av tegnene på den kraftprøve, som nærmer seg — overalt en bitter erkjennelse av at slutten på den hvite manns overmakt nærmer seg og at den nå kan opprettholdes bare gjennom åpen brutal vold».

Midt i denne kritiske stilling møtes den hvite mann av uforstand og ond vilje mere enn forståelse og sympati fra det britiske imperiums nåværende styresmann og det har ført til at det i de britiske koloniområder er oppstått en bevegelse for frigjørelse fra moderlandet. Bladet skriver herom: «I Sydrhodesia krever det hvite parlament dominionsstatus for å frigjøre seg fra Whitehall-liberalismen, — i Nordrhodesia har koloniens leder Walensky, nylig fremsatt krav om øket autonomi i forholdet

til London og for å styrke kolonistenes front dannelsen av et centralafrikansk koloniforbund. I Taganika står kolonistene med våpen i hånd — ennå ikke helt bokstavelig — fordi guvernøren har dristet seg til å foreslå stemmerett, om enn indirekte ennog for de svarte... Afrika nærmer seg m.a.o. den tilstand, da oppjøret begynner. Mange av de nasjonalistbevegelser i de britiske og andre territorier, som nå kan øynes, tyder på at disse opprør, hvis de kommer, vil bli blodige, ubarmhjertige og rettet mot civilisasjonen. Følsom tale om negrenes medfødte visdom og godhet er naiv».

Det forhindrer ikke at den britiske presse fortsetter å skrive om det «djerpe eksperiment i demokratiet» med å overlata makten og ansvaret til halvville negerstammer. For kort tid siden utspiltes således et demokratisk valgskuespill på Gullkysten, hvor tre fjerdeparten av de svarte valgkandidater hverken kunne lese eller skrive. De måtte bære med seg dyrebillede for med disse symboler å markere sin politiske mening. Valgresultatet medførte at fengslet på stedet måtte åpne sine porter for å løslate den nyalvalgte premierminister.

Men hva kan man så gjøre, vil mange spørre. Forholdet mellom de svarte og hvite kan ordnes på to måter: Enten fortsetter man det «djerpe eksperiment i demokratiet» og overlater minoriteten av kultur- og civilisasjons-

bærende hvite kolonister til den svarte majoritets overmakt eller så befester den hvite mann sine posisjoner under anordninger, som minsker konfliktene med de svarte. Kapitulasjon eller selvhelvelse — det er den hvite manns alternativer. Men det er samtidig klart, at den hvite manns selvhelvelse ikke som hit til skal skje på de svartes bekestning. Det imperialistiske koloniveldes tid er ugjenkaldelig forbi og det er i erkjennelsen av dette at Malanregjeringen i Sydafrika, som vi tidligere har gjort rede for i våre utenrikskronikker, har gått inn for gjennomførelsen av Apartheid-systemet som den naturlige problemløsning. Mot dette står det britiske imperiums konkursforvaltere i White Hall og Downing Street. I en tale 23. febr. 51 konstaterte statsminister Malan i Sydafrika dette ved å fremholde, at den av England under amerikansk ledelse førte politikk truer med å drive den hvite mann ut av Afrika eller til i ren selvoppholdelsesdrift å forlate det britiske samvelde for å få frie hender til selv å verne om sine interesser. Det som nå hender i Vestafrika, vil, hvis det tillates å hende i hele Afrika, komme til å lede til at den hvite mann blir fordrevet fra landet mellom Kapp og Sahara. Dette skildres av sir Oswald Mosley i hans blad «Union» således: «Stalins billede kommer til å bli det siste og eneste, som kandidatene kommer til å bære med seg til

Nigerias velordnede valgere. Forløpet blir ganske enkelt. Kommunismen kommer til å spille ut den primitive rasekrigs kort like dyktig som den har spilt ut den primitive klassekrigs kort under andre forhold. I realiteten er dette spill allerede begynt. Så kommer de primitive folk, som ikke kan styre seg selv, til snart å finne, at de vil bli styrt av noen andre. Større bilder og grovere kjepper vil gjøre resten... Kommunismen kommer til å erobre negrenes Afrika hvis denne dårskapens politikk fortsettes».

Overfor dette stiller også Mosley det annet alternativ: «Hjelp til negrene slik at de ad sine egne veier kan utvikle sin egen civilisasjon innen områder som passer for dem og som er tilstrekkelige vidstrakte til at de kan få det livsrom som kreves. Disse områder er det sentrale, tropiske Afrika, hvor negrene kan leve, men ikke den hvite mann. Det som kreves er en klar bestemt politikk», skriver Mosley, «La det bli slutt på dette nonsens om at den hvite mann overalt i Afrika bare er en forvalter, inntil negrene er rede til å overta det hele. La oss bestemt erklære, at det av Afrika, hvor den hvite mann kan leve, tilhører europeerne. La oss samtidig bekrefte, at vi ikke bare skal forhindre men oppmuntre og hjelpe til ved utviklingen av en særskilt negersivilisasjon i de områder som passer for negrene. Det finnes godt om plass for oss begge».

Afrikas skjebne er en sak, som angår oss alle, ikke bare Storbritannia. Mosley henviser til Malans uttalelse om at det er en større solidaritet og en større homogenitet og flere felles interesser mellom Sydafrika og Holland, eller Belgia eller Frankrike eller Tyskland enn mellom Sydafrika og India og mellom Australia og den vestafrikanske negerstaten. Heller enn at Sydafrika lar seg tvinge til raseselv-mord av en britisk regjering, kommer det til å bryte båndene med det britiske samvelde og søke tilslutning til den europeiske union som f. t. saboteres av både labour og toris, advarer Mosley, — «For tyskerne i Sydvestafrika, for hollenderne i Sydafrika, ja for engelskmennene i Afrika er det i dag Malan og ikke den britiske regjering som står som den naturlige leder i den hvite manns forsvarskamp i den hvite delen av det svarte Afrika. Vi vil aldri forlate de hvite områdene — aldri — vi vil aldri overlata de hvite områdene til kaos eller til kommunismen, som er verre enn kaos, disse områder som er skapt av hvit manns ånd. Der står vi og der skal vi også, om det kreves, kjempe. Men er vi bestemte nok, skulle vi ikke behøve å kjempe».

Dette er i korthet litt om de problemer, som beskjeftiger den hvite mann i Afrika, men hans problemer er også våre problemer og derfor bør vi følge utviklingen med oppmerksomhet.

Hva de sa:

Vi har ikke bruk for denslags pakk

Samkjensle.

De fleste har vel glemt hva de sa eller skrev i det første okkupasjonsår. Når enkelte blir konfrontert med det, vrir de seg unna med forsikringer om at det var sagt og skrevet «med dobbelt bund». Men her har vi en, som godt kan stå ved det han skrev. Det er Einar Rose, som skrev følgende i «Tidens Tegn» i de hete augustdager i 1940:

TIDEN KREVER samkjensle stod det på alle vegger for vår egen krig begynte. På vår egen lille lune måte så vi på det rare ordet, og så gjorde vi litt narr av det. Som vi pleier. For det var nå et rart ord da. Men hvordan er det i dag? Burde ikke det lille rare ordet stå over hele vårt virke idag? Burde ikke det lille rare ordet bli det største og viktigste i det norske sprog. Jeg tror det. Det lille ordet burde erstatte alt det fanteri og all den sladder og alle de rykter og all den gift som velter over oss nu om dagen som en foss. Du kan banne på at omtrent 9 av 10 samtaler her i byen nu om dagen begynner med: «Har'u hørt det?»

Og går du i byen kan du høre en og samme person hevet til skyene eller dratt ned i rennestenen. Ti ganger i hver retning ettersom du møter de forskjellige meninger. Det fins en rekke mennesker som bestalter seg selv som dommere. Hvorfor? Med hvilken rett? Disse mennesker er det som uten å undersøke — hvorfor og hvordan — setter allehånde rykter i sving som er egnet til å skade sin neste i mange retninger. Hvorfor trer ikke disse lysskye, råtne individer fram i lyset — hvis de har noe å beklage seg over. Frem i det fulle offentlige lys med dem. Der hvor vi

En kronikk

DET ER BARE SANN AV OG TIL, jeg kommer borti og leser «Vårt Land», men jeg kjøpte det onsdag før påske da jeg tenkte meg at der kanskje var noe åndelig føde som passet for den stille uke, men jeg ble sørgelig skuffet.

På første side pranget i typer og foto siefen for de allierte stridskretser i Norge. På samme side «soldatens effekter ligger pakket» og på siste side et bilde som viser fremrykkning av amerikanske øvelsessoldater mot bakgrunn av eksploderende fosforminer. Det betegnes i tekst som et vakkert og skremmende bilde. Dette var altså rammen. Inne i bladet på tredje side finner jeg dagens kronikk med det etter dens innhold profane overskrift: «Et norsk påskedrama».

andre hver dag må stå og svare for våre gjerninger.

Vi har ikke bruk for denslags pakk som intet annet gjør enn å skade. I de fleste tilfelle er det ikke engang av tåpelighet og uvitenhet de gjør det, men ofte rett og slett av råtten misundelse. Ja selv en liten alminnelig revygjøgler kan i stor målestokk brukes i den «vandrende presse» nu om dagen. Ja, hva bare jeg lille menneske har vært utsatt for av rykter de siste måneder, kunne det skrives en bok om. I det ene øyeblikk har jeg «sitti inne» for tyskfiendtlige demonstrasjoner på scenen. Det antall ganger jeg har «sittet» varierer etter fortellerens flotthet. I det neste øyeblikk blir man like freidig kalt tyskvennlig. Og hvorfor? Jo, fordi man har en liten levevei som hver aften skal frem i offentlighetens lys og fordi man forsøker å innrette denne levevei etter de forhold som man i øyeblikket lever i. Således at man kan eksistere og noenlunde svare de forpliktelser som man har påtatt seg overfor et personale. Dette er da også gudskjelov lyktes. Fra de første dagers stengning via de på grunn av bombetokter innskrenkede spilletider, er vi i teaterlivet etterhånden nådd frem til et forhold som — tiden tatt i betraktning — må betegnes som riktig gode. Og det er man nådd frem til fordi man har tatt nytt tak og gått på «på ny fresk».

Og her er vi etter min mening ved sakens kjerne — nemlig dette å gå på på ny fresk. Selvfølgelig er det ikke alle fransjer som det er like lett i — selvfølgelig er forholdene fortvilet på mange områder, så det er vanskelig for ikke å si umulig å komme i gang med noe. Men «nordmenn» har i grunnen en enorm tilpassings-evne og er flinke til å greie seg i en snever vending. Jeg er ganske sikker på at de tyske okkupasjonsmyndigheter forstår den bitterhet som vi nordmenn i øyeblikket føler. Det er sikkert heller ingen som forlanger at noen skal hoppe av glede over tingenes tilstand, men å la bitterheten ta overhånd — således at man sitter «og dør mellom fingra på seg sjæl», det vil jeg ikke være med på. Og det kan vel ikke være fedrelandskjærlighet vel? De mennesker der er satt til å ta ansvaret for — er det ikke ditt nærmeste fedreland. Din «klan» — er det ikke det du skal arbeide for? Det foresvever meg at vi engang sang: — Hva du evner kast av i de nærmeste krav.

Men de mennesker som løper rundt og sprer rykter og sladder om hvem

Shahen og de femten familier.

Det er uro i det gamle Persien — eller Iran som landet nå kalles. Riktignok har den unge shah funnet tid til å gifte seg og dermed gjennom svogerskap befestet sin stilling, og riktignok sendte marskalk Stalin pelsverk og svarte diamanter til en verdi av 750.000 kroner til bryllupet, men både innenriks- og utenriks politikken byr på så meget brannfarlig olje, at det nårsomhelst kan brake løs. Man må samtidig være klar over at Irans skjebne avgjøres i høyere grad i Moskva og Washington enn i Teheran, og det som kommer til å skje vil være en refleks av den verdenspolitiske spending.

Iran er det svakeste ledd i kjeften av ikke-kommunistiske land langs Sovjets grenser. Kommunistene, som også har sine tilhengere blandt iranerne, betrakter landet som et feudalt kongedømme, hvor 10 pst. av befolkningen eier alt og de 90 pst. er lutfattige, som bor i slette hus, har lang arbeidstid og liten lønn samtidig som den får dårlig mat og hverken kan lese eller skrive. Det skulle således være lett å vekke disse 90 pst. til opprør, og forsøket ble da også gjort i 1945 utefra, da russerne startet sin politiske offensiv for å ta fra Iran grenseprovinser Aserbajdjan. Forsøket mislyktes takket være premierminister Ghavam es Sultanahs djerve opptreden, og FN reddet tilslutt landets selvstendighet. Men — premierministeren ble så upopulær på dette, at han måtte trekke seg tilbake, og senere har en lang rekke premierministre misrøktet landets affærer inntil generaløyntnant Rasmara for snart et år siden overtok makten. Det skjedde under indignerte protester fra de 15 familier som ellers eier all makt i landet. De fryktet — og det med rette — at Rasmara ville gjennomføre sosiale reformer, og da disse 15 familier rår over 80 pst. av plassene i riksdagen, lot de sine representanter beskyldte ham for å ville gjennomføre militærdiktatur. Han holdt dog stillingen inntil han falt for en religiøs fanatikkers revolverkule.

Men den verdenspolitiske situasjon stadig blir mere tilspisset, har Iran forsøkt å balansere på eggen av det skarpslepn sverd. På den ene side ligger russerne årvåke på lur, på den annen side sitter englenderne og amerikanerne med sin kapital

pe bedre sosiale forhold og komme de fattige og forsømte til hjelp. De 15 forsøkte å stanse dette samarbeide ved mistillitsvotum mot Rasmara, men dagen før det skulle skje tilkaldte Shahen parlamentets medlemmer og leste dem teksten. I disse for vårt land så alvorlige tider må vi stå sammen alle mann, sa han, og det må skapes sosial rettferdighet og jevnt fordelte inntekter. Den sosiale urett i Iran kan utryddes enten ved revolusjon eller ved nye lover. — De 15 familier var rystet, men Shahen satte handling bak ordene ved selv å gå i spissen med å utstykke krongodsene til små selveierbruk, og dette er ikke så lite, da disse krongodsene omfatter mere enn 1000 landsbyer.

For å holde balansen i utenrikspolitikken underskrev Rasmara samtidig en ny og gunstig handelsavtale med Sovjet samtidig som han stilte seg kjølig til amerikanernes tilbud om dollarlån. Han mente dermed å gi sin politikk preg av nøytralitet

Kompanjong

Kyndig, interessert jord- og hagebruksmann får plass. Ingen lønn. Kost og losji. Andel i utbytte. Gode betingelser. Billet med utf. opl. til eksp. mrk. «Kristiansand-distriktet nr. 144».

tidig som den sosiale omkaltring skulle begynne. Dette var istigste s'ritt, og det er nærliggende å tro at det var noe som religiøs fanatisme, som lå bak det revolusjonsdudd, som endte hans liv. Storpolitikken veier uransakelige.

Imens utvikler konflikten seg mellom Iran og England. Den felder Irans oljekilder, som har storpolitisk betydning. Irans parlament vil ha dem nasjonalisert på tross av de konsesjoner som er gitt, og har fattet beslutning om dette. England protesterer i skarpe noter og vil ha tvisten henvist til voldgift. Hvorledes det vil ende er ikke godt å si. — Det kan også tenkes, at situasjonen i Korea stagnerer, og i så fall kan man vente russisk aktivitet andre steder, og hvorfor ikke da i Iran, hvor forholdene ligger vel tilrette for alskens konflikter?

3. 4. 51.

Gårdsgutt

gjærne agronom får plass på gård i Grue, Solør. Attestavskr. med lønnsforlangende sendes

Halvor Baklien, Berger, Kirkenær i Solør, tlf. 75.

Stilling søkes.

Fhv. politimann med 18 års tjeneste, vaktmester i 6 år i ny bygård med sentralfyr og elektrisk heis. Sko maker med svennebrev, modellør, litt kyndig som maler, rørlegger, murer, snekker og sementarbeider. Gyldig førerkort for bil og motorsykkel. Søker arbeid helst i skomakerfaget, hvor det er dukk, avsy og pussemaskin. Men hvisomhelst. Tilb. med lønn hvisvære sendes dette blad's eksp. mrk. «Allsidig nr. 131».

Koselig leilighet

ledig på gård ca. 10 mil fra Oslo (bussforb.) mot stell av lite lett. fjøs, 4 kuer + småfe, 2 griser. — Mann helst skogsvant. Hjelp i onnene — eventuelt — kompaniskap. Bm. «Solide og pålitelige folk nr. 143».

Lokaler

15 min. fra Oslo ca. 50 kvm, gode lokaler plus lager plus lager plass. Har hus i nærh. m. 1 led. rom. Småindustri. Bill. mrk. — «Lokaler nr. 142».

Gårdsgutt

En grei kar får plass for sommeren på gård i Valdres. Moderne maskiner, traktor m.m. Henvendelse til Olaus Ulven, Røn, Valdres.

Bekjentskap

Bondegut (tidl. NS) 34 år med fin gard i Telemark ønsker på denne måte å bli kjent med erleg og grei jente 25—35 år, gjerne fra Telemark, med interesse for bondeyrket. Full diskresjon. Bill. mrk. «Foto nr. 140».

«Norsk

Retstidende»

Kan noen skaffe meg en del

„At folk kan glemme så fort“

Hr. redaktør!

Ordfører Emil Gåsbak i Sørli må være en ihuga kar. Under denne over skrift forteller han i «Verdens Gang» 21.2.51 om matforsyningene under okkupasjonen, og i forbindelse med diskusjonen om snarefangsten og en tegning av en rype med snare om halsen skriver han:

«Dette propagandabillede fikk meg med en gang til å tenke tilbake på krigsårene 1940—45. Jeg skylder kanskje å opplyse at jeg er fra en grensebygd. Vassdraget fører til Sverige og følgelig må tømmeret fra bygdens skoger selges til svenske avtakere. I krigsårene ble bygden pålagt store hogstkvanta tømmer som

skulde selges til Sverige for å skaffe tyskerne svensk valuta. Som hjemmefrontmann fikk jeg i oppdrag å søke å hindre denne tømmerdrift mest mulig, og jeg tror jeg tør si at det lyktes ganske bra. Vi fikk skogsarbeiderne og småbrukerne til å dra tilfjells og fange rypen istedet for å drive skogsarbeide. Derved oppnådde vi to ting, skogsdriften ble sabotert, og så fikk vi sendt rype til folket i våre byer, som sikkert trengte det dengang. Rypene ble sendt til Oslo og Trondheim, og meg bekjent var det ikke mange rypene nazistene fikk tak i. Mesteparten gikk til «de ekte nordmenn», som vi dengang sa. Det ble nok også stukket med litt fjell- og gårdssmør og en og annen geitost i disse rypekassene. Ja, det var dengang».

Ja, slik var det dengang. NS-folkene som kjempet for å holde samfundsmaskineriet gående, var henvist til sine rasjoneringskort og intet mere. De var lovlidige og de praktiserte fellesnyttens dremfor den blanke egennytt, som lyser ut av hr. Gåsbaks artikkel. NS-folkene fikk ingen danskepakk og heller ikke svenske pakker. De var vel vitende om alle sendingene og om den tusk- og svart handel, som ble drevet av hr. Gåsbak og likesinnede. Men — det var ikke noe å gjøre med det, like lite

Beredskapsøvelsene —

— Fortsatt fra side 1 —

å komme til på skytebanen. Tenk om denne tiden hadde vært nytt til skyteøvelser? I denne forbindelse kan det nevnes at den troppen vår medarbeider tilhørte, ihvertfall ikke hadde skyteøvelser av noe slag og heller ikke vanlig infanteritjeneste de to månedene».

Redaksjonelt behandler «Vårt Land» sin medarbeiders beretning og sier blant a.:

«Vi er redd forat skylden ligger både her og der, og at det trengs en ny og mindre passiv, deterministisk innstilling til vanskelighetene, skal det

de forslommer. Det betegnes i teksten som et vakkert og skremmende bilde. Dette var altså rammen. Inne i bladet på tredje side finner jeg dagens kronikk med tittel «Et norsk hold profane overskrift: «Et norsk påskedrama».

Hele «dramaet» bestod i en beretning fra det herrens år 1942, da det norske presteskap gikk til simpel streik mot å forkynne guds ord purt og rent fra den norske statskirkes prekestol.

Bortsett fra det den gang demonstrende presteskap og en håndfull medløvere er der ingen i dette land, som tillegger episoden fra 1942 den betydning som de streikende prester vil ha det til, så der er ikke noen grunn til å komme nærmere inn på det. Noen kirkehistorisk eller annen sannhet om, at de ved sin streik berget gudsordet og hans rike for det norske folk — blir det aldri.

Det fremgår av kronikken, at mange av prestene hadde betenkeligheter med å følge streikeparolen, men det heter så «smukt» at de ble overvundne! Ja hva er man ikke istand til å overvinne når menneskefrykten tar overhånd? Hva har ikke det norske presteskap i det siste kvart århundrede vært istand til å overvinne når det gjaldt Det norske arbeiderparti og kommunistenes undergravningsarbeide av de kristne grunnverdiene i vårt folk? Der er tegn som tyder på at de snart står overfor overvinnelsen til å måtte preke for tomme kirker, for de har ikke lenger de tusinder av «pene og pyntelige mennesker med salmebok i hånden» — som i påsken 1942 søkte sensasjon utenfor og innenfor Vår Frelsers kirke — med seg.

Når det i kronikken nevnes at økonomiske bekymringer var gjeldende for endel prester og at det i den forbindelse uttales «og det bør i sannhetens interesse sies at der fra ledelsens side ikke ble stilt noen støtte i utsikt». Da vil jeg i sannhetens interesse spørre om det er sandt? Når jeg tviler på det kommer det av at jeg fra en prests egen munn i sin tid fikk opplyst at det ihvertfall for hans vedkommende forelå tilbud om å bli holdt skadesløs og vel så det om han fulgte parolen, så her er noe som ikke stemmer.

Alt folk vet at de streikende prester led ingen nød selvom de nektet å heve sin gasje. Av milde gaver strømmet det ganske anseelige beløp inn til hver enkelt og i mange tilfeller sikkert mer enn den tidligere faste lønn, og på toppen kom så ved frigjøringen en utbetaling av en liten formue i form av 3 års oppspart gasje. Det hadde vært et sympatisk trekk om de hadde funnet enten å stille gavebeløpet eller etterbetalt gasjebeløp til disposisjon for et godt og edelt formål — der var nok å velge mellom — men se det gjorde de ikke. De beholdt innholdet av både sekk og pose og det forteller også noe som sammen med deres hetsbidrag mot NS etter frigjøringen og med skriket fra Akershus — fra den sist henrettede — vil gå over i historien som det rette og sanne bilde av dem som så sørgelig satte kjærlighetsbudet ut av betraktning fordi de fryktet mennesker mer enn de elsket og fryktet sin herre og mester.

Det er derfor forståelig at de forsøker å pynte på sin forenhet ved å skrive bøker og kronikker til sin selvforherligelse, men Vår Herre vil i sin tid sette dem på plass og det kan da hende at deres streikeinnsats ikke teller.

J. S.

foresvever meg at vi engang sang: — Hva du evner kast av i de nærmeste krav.

Men de mennesker som løper rundt og sprer rykter og sladder om hvem som har «skylla» for ditt og for datt, hvem som har gjort det og hvem som har sagt det, utretter disse mennesker produktivt arbeide med dette? Nepp. Det er også de samme mennesker som hever blikket historisk og sier: «Ja, regnskapets dag kommer nok.» Jeg har ikke sett annet enn at regnskapets dag er kommet ustanselig i de siste snart to tusen år, men vi har da vært nødt til å leve videre for det. Og det er nettopp det vi skal. Leve videre. Og folk som har evnen til dette blir også respektert. Denne evne har vi — hvis vi i steden for å fly omkring «å sleive med kjeften» forsøkte hver i vår klan å gjøre det best mulige ut av forholdene. — Så ville alle disse klaner tilslutt finne hverandre i en eneste stor fellesinteresse som bærer den enkle tittel: Norge.

Det er selvfølgelig formastelig av en alminnelig revygjøglar å blande seg i disse ting, men var det i grunnen ikke dette som var ment med ordet samkjensle tro?

«Vi er redd forat skylden ligger både her og der, og at det trengs en ny og mindre passiv, deterministisk innstilling til vanskelighetene, skal det bli fart på tingene. Der hvor det militære byråkrati svikter, får man bøte på med initiativet nedenfra for i allfall å berge moralen. De små avdelingene skulle ha annet å ta seg til enn å ligge å vente på ordre ovenfra. For det er klart at den store svikten ligger i befalet — som store lik må være. Det kan ikke improviseres i en fart. Det fins for få av førsteklasses militære, administrative hjerner på toppen, og underskuddet av trenet befalet med den sikkerhet og det ansvar som utdannelse og dyktighet gir, er sikkert stort gjennom alle gradene.

Dette er noe vi plikter å regne med når situasjonen skal kritisk bedømmes. Men vi kan ikke slå oss til ro med det. Rot er verre enn ingenting. Det er direkte demoraliserende for de som er midt oppe i det. Er det en «hjernetrust» som mangler på toppen og en innblåsing av en aktiv livsens ånde det trengs gjennom ledene nedover? Slik at det ikke igjen kan skje at en beredskapsavdeling f. eks. blir liggende på bakken i teltene sine fordi de har fått ski, men ikke brukbare bindinger i skilandet Norge! Det er et rot som ikke kan forsvaras fra noe slags synspunkt, men krever en oppstramning.»

de ville til og med betale tilbake allerede innkrevet avgift, men nordmennene ville ikke.

Dette er smakebiter. Jeg nevnte historieforfalskning, og det er en plump sådan som foranlediger dette oppsett. Jeg trodde ikke mine ører da jeg den 13. mars i år hørte cand. jur. Torgersen kāsere over tema kapitulasjon i kringkastingen. Han innledet med en oversikt som var i full overensstemmelse med Landkrigsreglementet og de fremste folkerettslærdes kommentarer: en krig kan ta slutt derved at en av partene legger våpnene ned, uten formel fredstraktat. — Han nevnte eksempler som Frankrikes krig med Mexico, krig mellom Tyskland og Østerrike etc.

Deretter gikk han over til å de finere begrepene kapitulasjon og våpenstilstand. Det første betød, at en forsvarsmakt eller en kampgruppe lå under for fiendens overmakt, våpenstilstand gikk et skritt videre henimot total krigsende. Jeg fikk ikke høve til å notere denne del av kaseriet, jeg ber derfor om å bli korrigert, hvis jeg refererer feilaktig.

Men så forlot herr cand. jur. Torgersen folkerettens, i foreliggende tilfelle meget smale vei, og bega seg ut på propaganda-tøkt. I samsvar med den forestående ensidige deklarasjon av fred med Tyskland? Han sa nem-

Litt om klosset tungvridning.

Av Arne Bergsvik.

NÅR MAKTHAVERNE i gamle dager bekjentgjorde for det store publikum saker og ting, som vek av fra den absolutte sannhetsvei, engasjerte de dertil virtuoser i tungvridninger og forvirrende pennføring. Man lot seg ikke gripe på fersk gjerning, der hvilte en slags eleganse over uvederheftighetene, ofte feilaktig benevnt diplomati.

I dag er også denne gren av administrasjonen sunket ned til et ubehagelig lavt nivå. De opprettede taler og skriver før de tenker, man regner øyensynlig med at publikum heller ikke tenker, enn si reflekterer, selv om der med fullt overlegg serveres lett gjennomskuelige merkerverdigheter gjennom NTB, presse og kringkasting. For ikke å snakke om historieforfalskning i lærebøker, leksika og verker om «Norges Krig» etc.

Av de mange underlige ting, som i den seneste tid har kryssset min vei skal jeg bare nevne et par: I Langeland/Bergsvik-saken la min advokat frem et par avisintervjuer med en byråsjef i Justisdepartementet, som

kunngjorde at når politimesteren i Hordaland gjennom kringkastingen ville stoppe «Solbris» i åpen sjø, da foretok han denne aksjon på egen hånd, departementet hadde intet med den materie å bestille. Men, samtidig la politimesteren i retten frem et brev fra den samme byråsjef i departementet, med bekreftelse på at politimesteren handlet etter ordre fra dette.

Etter marsjall Mannerheims begravelse kunngjorde atter en byråsjef til pressen, at den norske minister i Helsingfors etter ordre både hadde overvært begravelsen og hadde vært med på å legge ned krans. «Sydsvenska Dagbladet» skriver imidlertid at ministeren glimret ved sitt apolutte fravær, sammen med diplomatiet fra øst for jernteppet.

Landbr.ministeren kunngjorde at når man på møte i Stockholm ikke kom til enighet om å oppheve avgiften på tømmer i gjensidig eksport mellom Norge og Sverige, var det fordi man støttet på svensk motstand. Men i protokollen fra møtet står, at svenskene ville oppheve avgiften

«Vart Land» sin medarbeiders beretning og sier blant a.:

«Vi er redd forat skylden ligger både her og der, og at det trengs en ny og mindre passiv, deterministisk innstilling til vanskelighetene, skal det bli fart på tingene. Der hvor det militære byråkrati svikter, får man bøte på med initiativet nedenfra for i allfall å berge moralen. De små avdelingene skulle ha annet å ta seg til enn å ligge å vente på ordre ovenfra. For det er klart at den store svikten ligger i befalet — som store lik må være. Det kan ikke improviseres i en fart. Det fins for få av førsteklasses militære, administrative hjerner på toppen, og underskuddet av trenet befalet med den sikkerhet og det ansvar som utdannelse og dyktighet gir, er sikkert stort gjennom alle gradene.

Dette er noe vi plikter å regne med når situasjonen skal kritisk bedømmes. Men vi kan ikke slå oss til ro med det. Rot er verre enn ingenting. Det er direkte demoraliserende for de som er midt oppe i det. Er det en «hjernetrust» som mangler på toppen og en innblåsing av en aktiv livsens ånde det trengs gjennom ledene nedover? Slik at det ikke igjen kan skje at en beredskapsavdeling f. eks. blir liggende på bakken i teltene sine fordi de har fått ski, men ikke brukbare bindinger i skilandet Norge! Det er et rot som ikke kan forsvaras fra noe slags synspunkt, men krever en oppstramning.»

de ville til og med betale tilbake allerede innkrevet avgift, men nordmennene ville ikke.

Dette er smakebiter. Jeg nevnte historieforfalskning, og det er en plump sådan som foranlediger dette oppsett. Jeg trodde ikke mine ører da jeg den 13. mars i år hørte cand. jur. Torgersen kāsere over tema kapitulasjon i kringkastingen. Han innledet med en oversikt som var i full overensstemmelse med Landkrigsreglementet og de fremste folkerettslærdes kommentarer: en krig kan ta slutt derved at en av partene legger våpnene ned, uten formel fredstraktat. — Han nevnte eksempler som Frankrikes krig med Mexico, krig mellom Tyskland og Østerrike etc.

Deretter gikk han over til å de finere begrepene kapitulasjon og våpenstilstand. Det første betød, at en forsvarsmakt eller en kampgruppe lå under for fiendens overmakt, våpenstilstand gikk et skritt videre henimot total krigsende. Jeg fikk ikke høve til å notere denne del av kaseriet, jeg ber derfor om å bli korrigert, hvis jeg refererer feilaktig.

Men så forlot herr cand. jur. Torgersen folkerettens, i foreliggende tilfelle meget smale vei, og bega seg ut på propaganda-tøkt. I samsvar med den forestående ensidige deklarasjon av fred med Tyskland? Han sa nem-

«Norsk Retstidende»

Kan noen skaffe meg en del årganger? Beskriv stand og oppgi pris.

Knut Meisingset, Strømmen.

Tyske damer og herrer

i alder 14—65 år vil gjerne korrespondere med norske på ideell basis. Gratis formidling ved G. Hanssen, Lange Str. 14 (20 a), Walsrode, Tyskland.

Et lyspunkt var det allikevel ved dette forhold. NS-folkene — særlig da i byene og de tett bebyggede strøk — var gjennom okkupasjonsårene blitt så vant til å spenne livremmen inn, at de hadde trening nok, da de ble satt på ekstra sultekur i de første tre forvirrede måneder i de politiske konsentrasjonsleirer under de uduelige ledere fra den plutselig oppdukkende hjemmefront.

Men — hvor blir det så av alle begretelighet og klage over at «vi jøssinger» sultet under okkupasjonen? Det er jo det rene angiveri, når hr. Gåsbak avslører det virkelige forhold

lig omtrent følgende: «Det ble inngått flere kapitulasjonsavtaler i Norge (i 1940). Den viktigste var vel kapitulasjonsavtalen i Nord-Norge den 10. juni 1940. Men krigen opphørte ikke dermed, som nazistene så ofte påstod. Den fortsatte utenfor Norge».

Han doserte altså at det som skjedde i Norge i mai-juni, senest 10. juni, var at de forskjellige kampgrupper, divisjonene, måtte innstille ildgivningen. Intet annet. Den beskjed fikk på nytt kringkastings hundretusenere lyttere. En skam for kringkastingen, for kāsøren og for hans eventuelle oppdragsgivere. Herr Torgersen bedrev historieforfalskning, og da han er cand. jur. må han formodes å bedrive bevisst sådan. For ingen juridisk kandidat i Norge kan i dag være uvitende om at der den 10. juni, foruten 6. divisjons kapitulasjon ved Narvik og den derav følgende kapitulasjonsavtale, ble sluttet en annen i Trondheim samme dag. Og denne ble sluttet etter oppdrag fra den norske regjering til general Ruge og så på hans vegne. Og den var total: — Norges totale stridskrefter tillands, tilvanns og i luften skulle legge våpnene ned og ikke ta dem opp igjen mot Tyskland eller dets allierte så lenge den pågående stormaktskrig varte.

Alene denne innledning er jo en ganske kraftig våpenstil-

«Norsk Retstidende»

Kan noen skaffe meg en del årganger? Beskriv stand og oppgi pris.

Knut Meisingset, Strømmen.

Tyske damer og herrer

i alder 14—65 år vil gjerne korrespondere med norske på ideell basis. Gratis formidling ved G. Hanssen, Lange Str. 14 (20 a), Walsrode, Tyskland.

Agronom

eller gårdskar søkes straks til middelstor Hedemarks-gård.

Feder Alhaug, Moelv st.

med både ryper, fjell- og gårdssmør og geitost. Han skulle bare ha tatt med litt om prisene, slik at vi hadde fått et fullstendig bilde av situasjonen.

SENIOR.

standsavtale. Men derutover forpliktet avtalen den norske regjering og Norge til krigsfellesskap med Tyskland på forskjellig vis: Norge skulle stille hele sitt transportvesen til Tysklands disposisjon, Norge skulle ødelegge, resp. påvise alle allierte sperringer, minefelter etc., Norge skulle reparere flyplasser for Tyskland og norske bataljoner skulle være vaktvern i Finmark for Tyskland Mot hvem? Jo, mot de allierte.

Jeg etterlyser en mere apsolutt kombinert kapitulasjons-, våpenstilstand- og krigsfellesskapsavtale enn denne. Den fins nemlig ikke. Så «nazistene» har så sørgelig rett i sin påstand. — Jeg formoder at herr Torgersen med nazister mener medlemmene av Nasjonal Samling. Ifølge statistikken har henimot hundredetusen hovedpersoner vært så godt som rettsløst vildt i opp til 6 år i rettsstaten Norge, på grunn av at det var en livsbetning for de nåværende makthavere å hemmeligholde Norges totale overgivelse og krigsfellesskap med Tyskland så lenge som mulig. Husk bare de store menns itneprov i Skandev-saken. Og, da avtalen endelig ble gravet frem, må man altså fremdeles forsøke å innbilde det norske folk, at den ikke eksisterer, resp. at den er betydningsløs. Og betydningsløs er den selvsagt, så lenge makt står istedet for Folke rett, Grunnlov og Straffelov.

Er De idag en tilfeldig leser av «8. Mai» så bli imorgen en fast abonnent.

Finnland under Moskvas press

Krav om russiske radarstasjoner rundt finskekysten

USA holder tilbake radarmateriell som skal eksporteres til Sverige

Privat til «8. Mai».

DET FOR ELLES PÅ INNVJET HOLD, at Moskva skal ha fremsatt krav om opprettelse av felles russisk-finske radarstasjoner som skal bygges av russiske ingeniører rundt om Finnlands kyster. Dette settes i forbindelse med det russiske gesandtskifte i Helsingfors, og den atlantiske aktivitet i Vest-Skandinavia, derunder også den dansk-amerikanske avtale om Grønlands forsvar. Den nye russiske gesandt, Viktor Lebedev, skal være en iherdig vasaldiplomat, som allerede i Warschawa gjorde seg gjeldende da det gjaldt å forberede Rokossovskis ankomst.

I Tyskland peker man i denne forbindelse på de skjebnesvangre følger Tysklands opprustning kan komme til å få. Finnlands pakt med Russland forplikter nemlig til felles forsvarsanstaltninger i tilfelle tysk aggresjon og man tviler ikke på, at Kremil vil kunne utlegge en tysk opprustning som en direkte trussel mot partneren Finland.

I denne forbindelse skal vi nevne, at USA har tilbakeholdt ekspedisjonen av for 2 mill. dollars av radar-

materiell som skulle ha vært levert til det svenske forsvar. Bakgrunnen for dette skal være, at de allierte innenfor A-pakten har mere bruk for dette materiell enn Sverige, som ikke er medlem. Sverige plaserte sine ordres hos et amerikansk firma for nesten tre år siden og materialet har vært skibningsklart i over et år. Det er mulig at materialet blir dlrigert til A-paktlandene istedet for til Sverige, men noen endelig avgjørelser er ikke truffet ennå. —

18 mill. tyskere drevet ut fra sine hjem

Det ble resultatet av Jalta og Potsdam politikken

JALTA OG POTSDAM førte til at 18 mill. østtyskere ble fordrevet fra sine hjem og av dem omkring minst 3 mill. under masselikvidasjoner, sult og farsotter. De overlevende veltet inn over det allerede overbefolkede Vesttysklands sonderbombede, nedmonterte og utplyndrede fredsrike av vestdemokratisk nåde. Det er fasiten, som skyldes Trumans Roosevelts og Churchills seirspolitikk.

Verden i det hele har i dag 60 mill. flyktninger. Av disse har bare 3 mill. fått FN's offisielle erkjennelse av sitt flyktningeskap. I der. Utenrikspolitiske forening i New York foreligger en oversikt med følgende tall over de forskjellige kategorier av hjemløse og fordrevne:

30 mill. kinesere, som gjennom borgerkrigen måtte forlate sine hjem og som ikke kan vende tilbake. 9,110,000 østtyske flyktninger.

7 mill. indiere som flyktet fra Pakistan til India.

Beriktigelse fra Riksadvokatene

I oktober 1945 ble det fra riksadvokatens kontor sendt ut en pressemelding på grunnlag av et P. M. fra daværende sorenskriver W. F. Rosenvinge Kolderup, hvori denne refererte en episode som i desember 1944 skulle ha inntruffet i Studenterlunden i Oslo og hvorunder han skulle ha vært gjenstand for et pistol-attentat.

Pressemeldingen ble inntatt i en rekke aviser med spesiell fremhevelse av at Rosenvinge Kolderup mente å burde mistenke daværende ekspedisjonssjef Helge Grønstad som den angivelige forøver.

Politiets etterforskning viste straks at Grønstad ingen som helst forbindelse hadde med saken. Da imidlertid hans navn på en fremtredende måte var satt i forbindelse med saken, og da riksadvokatens kontor ikke supplerte sin første melding med en meddelelse om etterforskningens utfall, bad Grønstad i 1949 riksadvokaten å bekrefte at hans navn uten grunn var blandet inn i forholdet.

I en skrivelse til statsadvokaten i Vest-Agder og Rogaland har nå riksadvokaten etterkommet denne anmodning og meddelt at «den foretatte etterforskning ikke har gitt grunnlag for å anklage Helge Grønstad, noe

De kommunevalgte domsmenn

Av de folkevalgte domsmenn i landsviksaker var der en del som nektet og ble fritatt, en del har kun deltatt i enkelte saker, men det store flertall har ivrig deltatt i flere saker. Disse domsmenns oppgave er å påse at sedvaneretten ikke krenkes og at straffeprosesslovens bestemmelser om juristers sømmelige opptreden i retten overholdes.

Således som disse saker har artet seg (eller utartet), må man si at landssvikdomsmenn har tatt sin oppgave temmelig lett, nærmest uansvarlig, under juristers på trykk.

Det er så lite overensstemmende med den avlagte dommered, at rådgjelder mot fortsatt utglidning bør overveies.

PRINSIPIELT vil utvilsomt en bote på kr. 1000,00 — et tusen kroner — for hver domsmann for hver landssviksak han har deltatt i høyne rettens anseelse og forståelsen av ansvar ved dommergjerningen. Og da disse domsmenn selv har godtatt love med tilbakevirkende kraft som sedvanerett skulle der ikke juridisk være noe i veien for landssviksakernes vedkommende.

ALTERNATIVT bør de folkevalgte domsmenn uttrykkelig gjøres kjente med straffeprosesslovens bestemmelser for korrekt og sømmelig rettsbehandling før de tiltrer, og der bør ruskes opp i den nuværende likegladhet ved oppnevningen av domsmenn.

Ny oppnevning av domsmenn skal foretas i høst og der utlegges forslag i hver kommune i en måned for eventuelle innsigelser og forlangende om fritagelse.

Innsigelsesretten bør benyttes således at domsmenn i landssviksaker trekkes tilbake for en periode til der er blitt mere klarhet over følgerne av deres dommervirksomhet.

De domsmenn som mener å være ført bak lyset av juristene og således misbrukt i god tro, kan forlange fritakelse tilsvarende tidligere funksjonstid, og derved selv bidra til at der blir litt mindre lavloftet i retts-salene, og at rettsstaten gjenopprettes.

Militærnektene rykker frem på bred front

NEKTER A MØTE TIL BEREDSKAPSØVELSER.

DET SER UT TIL, at «militærnek-

8. M agnens rike er sannheten en djevel

Høstens kommunevalg.

Av Hans Nielsen Herstad.

Fra en rekke steder blir det meldt at det er kommet henvendelser til tidligere NS-medlemmer om å la seg stille på de kommunale valglistene.

Måten disse henvendelser er mottatt på, er høyst forskjellig. Enkelte har stilt seg velvillig. Andre har blankt avvist anmodningene under henvisning til at de uten egen skyld er satt utenom samfunnet og at da følger samfunnet får greie seg uten dem. Atter andre har lovet å ta spørsmålet under overveielse.

Gjaldt det et statsborgerlig valg kunne det forstås at man valgte å stille seg avvisende. En ønsker ikke gjerne med de partiprogrammer som foreligger og den utvikling statsstyret har tatt gjennom de siste 5—6 år, å gjøre seg medansvarlig i å kjøre skuta på grunn.

Annerledes ligger det hele an når det gjelder de kommunale valg, der de større partilinjers forsvinner bak de lokale krav og behov. Der er det etter min mening ingen grunn for «våre» folk til å holde seg utenom.

Det tjener ikke til noe å legge skjul på at det var bygdenes beste, driftigste og mest initiativrike bønder som sluttet opp om NS. Vi har heldigvis nok av domspremisses som understreker dette faktum, selvom dette hittil riktignok har vært regnet

som et straffskjerpene moment. I 1945, 46 og 47 skar dette forhold de «gode» nordmenn øynene. Kunne ikke dyktigheten og klarsynet veltes på annen måte, så skulle det skje gjennom en økning av straffebyrden. Det er rart å føle makt til å rive ned det som er større enn en selv.

I de senere år har den harde og bitre virkelighet bragt de «omtåkede» til å se noe klarere på det som har skjedd og skjer. Mer og mer har en etter hvert følt bekymringen ved at man hadde skiftet ut innsikten, framsynet og erfaringen med grå middelmådighet.

Idag er kommunaløkonomien i ferd med å gli ut på en måte som ingen er tjent med. Her har «våre» folk en oppgave. En stor oppgave.

Har en så sant fått sin stemmerett og sin valgbarhet tilbake skal en ikke avvise den erklæring om tillitt og oppreisning som ligger deri at ens sambygding vil ha en med i kommunestyret.

Vi vet selv hvem vi er, og vi vet hva vi kan. Og går vi med så kan vi atter en gang få adgang til å vise vill-ledte landsmenn at vi — nå som før — er å finne der hvor arbeidet og ansvaret krever og ønsker vårt nærvær.

Hans Nielsen Herstad.

Kretsgang

Disse menn som frykter retten blir vel hentet til sin tid. Skjebnens Gud er nok på pletten og tar for seg deres nid.

Syndens sold er alltid døden sier gammelt german ord. De har ført et folk mot nøden. Største synd på denne jord.

Aldri mer skal Norge stige

Hvis tyskerne hadde hatt ryggen fri

Hvordan hadde det da sett ut i verden?

Jeg må erkjenne at jeg ikke er noen nazist eller blind beundrer av den tyske nasjonalsocialisme eller tyskerne. Men HITLER hadde den

UKEN

DE ALLIERTE MEDDELTE

18. 4. at det store I. G. Farben skal oppdeles i tre større og seks mindre selskap. Denne beslutningen er resultatet av seks års forhandlinger om hvordan man skulle dele opp trusten, som før krigen behersket omkring 85 pst. av Tysklands kjemiske industri. (G. H. & S. T., 19. 4. 51.)

RADARUTSTYR

til en verdi av to millioner dollar som var bestemt for det svenske flyvåpen, holdes tilbake i U.S.A. — Begrunnelsen som er gitt er at utstyret trenges svært av medlemsstatene i Atlantpaktens. (Die Zeit, nr. 16 51.)

PRESIDENT TRUMAN

har bestemt at det skal anvendes 881,000 dollars fra et særlig fond til innrettelse av et moderne atom-bombebeskyttelsesrom på øst-siden av Det Hvite Hus. Det nye beskyttelsesrom er en modernisert versjon av det som i 1942 ble bygget for president Roosevelt til bruk i tilfelle luft- eller gassangrep. (Politiken, 19. 4. 51.)

DEN ENGELSKE RIKSADVOKAT

sir Hartley Shawcross, kanskje bedre kjent som aktor i Nürnberg-prosessen, har i Underhuset opplyst at det ikke vil bli reist tiltale i forbindelse med fjernelsen av kroingsstenen av skotske nasjonalister. Stenens fremtid er det ennå ikke tatt beslutning om. (Daily Telegraph, 20. 4. 51.)

STUDENTER REV NED

det britiske flagg ved det britiske konsulat i Tamshul, Formosa, under en anti-britisk demonstrasjon der den 17. ds. Politiet grep inn og heiste flagget igjen. Det var lignen de demonstrasjoner etter at England hadde anerkjent de kinesiske kommunister. (New York Times, 18. 4. 51.)

ITALIA HAR SØKT

de tre vestmakter om revisjon av den italienske fredstraktat. Hovedårsaken til kravet er de restriksjoner på rustningsindustrien som traktaten inneholder. Italia har beklaget seg over at det på grunn av restriksjonene ikke vil være i stand til å oppfylle sine bidrag som medlem av den nordatlantiske pakt (Die Zeit, nr. 16. 51.)

BLADET JOHANNESBURG STAR

meddeler at Willy Messerschmidt, vil starte en flyvemaskinfabrikk

gerkrigen måtte forlate sine hjem og som ikke kan vende tilbake. 9,110,000 søttvise flyktninger 7 mill. indiere som flyktet fra Pakistan til India. 6 mill. muhamedanere som flyktet fra India til Pakistan. 2 mill. koreanere hvis skjebne ingen kan forutsi. 250,000 ennå ikke rotfaste grekere fra borgerkrigens tid. 250,000 tyrkere utvist til Tyrkia av den kommunistiske bulgarregjering. 900,000 arabiske flyktninger i Palestina. 145,000 jøder, som er flyktet fra de kommunistiske land bak jernteppet. 150,000 polakker tilhørende general Anders' arme. 300,000 displaced persons, overlevende fra krigstidens folkevandring i Europa, fremfor alt baltiere. 110,000, kanskje opptil 300,000 til-

var blandet inn i forholdet. I en skrivelse til statsadvokaten i Vest-Agder og Rogaland har nå riksadvokaten etterkommet denne anmodning og meddelt at «den foretatte etterforskning ikke har gitt grunnlag for å overføre Helge Grønstad noe ansvar i anledning av den omhandlede episode.»

legalt invandrede fra de kommunistiske østområder. Til disse tall kan man legge de millioner av mennesker, som i den senere tid er blitt «flyttet om» i Sovjetunionen. Ja, selv USA har sitt flyktningeproblem. Det gjelder innbyggerne i byen Ellenton i Sydkarolina, som i likhet med øboerne på Bikini måtte evakuere for å gi plass for atombombeeksperimentene. Vi minnes ordene: Min sønn, om du visste med hvilken dårskap verden regjeres.....

pa bred tront

NEKTER A MOTE TIL BEREDSKAPSOVELSER.

DET SER UT TIL, at «militærne rykker frem på bred front». Dette er ikke våre ord, men «Morgenbladets», og ifølge opplysninger gitt av byråsjef Diesen i justisdepartementet, stiger antallet av militærnektene, men dog ikke så stort at det har betydning for landets forsvarsberedskap, sier byråsjefen. — Han legger dog til, at de militære myndigheter ser med en viss uro på utviklingen. Særlig mange militærnektene er det i Akershus, langs Sørlandskysten frem til Rogaland og i Nord-Norge. De fleste kommer fra jordbruk og fiske. Det tales om religiøse årsaker, — men en har like god grunn til å tro at det bare er kamuflage for en inngrodd mistillit til de menn som nå stiller med forsvaret og som for ikke så mange år siden bar det brukte geværs merke.

sier gammelst german ord. De har ført et folk mot nøden, Største synd på denne jord.

Aldri mer skal Norge stige opp mot himlens høye blå. Mordets menn vil alltid hige dit hvor intet lys kan nå.

I den store skjebne time vil de falle i den grav som de grov for deg og mine. Evig redsel — bunnløs hav.

Fire Aring.

sett ut i verden?

Jeg må erkjenne at jeg ikke er noen nazist eller blind beundrer av den tyske nasjonalsocialisme eller tyskerne. Men HITLER hadde den gigantiske plan å fri Europa fra truslen fra Øst! Og man kan vel være enige om, at tyskerne var på god vei til å virkeliggjøre sin plan, hvis de ikke hadde hatt England, USA og Frankrike på nakken. Og spesielt var U.S.A., med sine moderne motoriserte avdelinger den farligste og som uten tvil avgjorde kampen! Hadde tyskerne ikke hatt disse tre stormakter, som angrep bak fra så hadde Sovjet aldri mere blitt noen trusel for Europa. Det kan man vel være enige om. Enhver er vel nå kommet så vidt, at de kan innrømme dette i sitt indre, selv om de ikke offisielt vil erkjenne dette. Hvis Tyskland hadde greid å kue Sovjet, hvorledes hadde det da sett ut i verden? Tror man da at vi hadde hatt noen krig i Korea, uroligheter i Israel, kommuniststyrte balkanstat, krig i Indonesia osv.?

Hva har ikke alene Korea-krigen kostet av folk og materiell, uten at vi behøver å nevne engang hva denne krigen har kostet Atlanterhavslandene i opprustning og dyrtid med nedsett levestandard. Vi hadde heller ikke hatt noe kommunistisk Kina, hvis tyskerne hadde vunnet krigen. Det er nok tusener av mennesker som har reflektert over dette siden «frigjøringen». Tror man ikke at en maktbalanse Amerika-Tyskland, ville vært langt å foretrekke enn som nå, Amerika contra Sovjet? For et lettelsens sukk Randstatene og Finland kunne ha trukket om Sovjet var satt ut av spillt.

Men hva så med den tyske fører som alle fryktet og hatet? Jeg har ingen tro på at Hitler ville ha vært så meget farligere eller mere umulig enn ledelsen på den pyrenæiske halvøy. Er ikke dette styre langt å foretrekke fremfor styret i Balkanlandene? Forøvrig tror jeg ikke at Hitler ville vært mektigere diktor enn EISENHOWER er i dag. Vi kan vel være enige om, at verdens bildet som helhet, ville fortonet seg ganske annerledes og bedre enn i dag, om Tyskland og Japan ikke var slått ut. Nå prates opp ad vegger og nedad stolper om mulighetene av å få tyskerne med på Europas forsvar mot Sovjet og Kina. Ja, det prates! Det kan man vel være enige om? — Men er det nå så like til for Tyskland å marsjere sammen med dem som fikk «delagt» de planer man sist kjempet for? Hvorom allting er, så vi vel være enige om at SOVJET er verdensfiende nr. 1, men det oppdaget amerikanerne først.

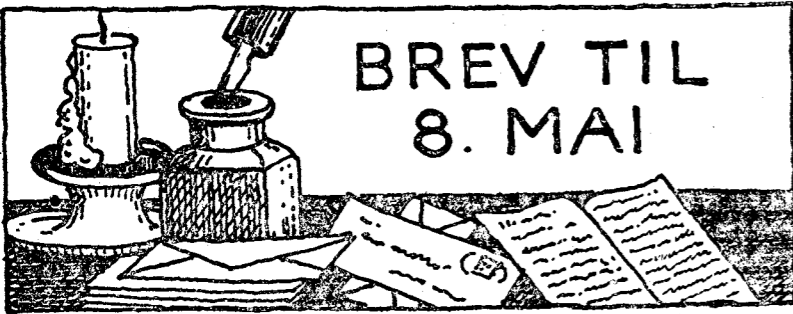
Tola.

stand til å oppfylle sine bidrag som medlem av den nordatlantiske pakt (Die Zeit, nr. 16. 51).

BLADET JOHANNESBURG STAR» meddeler at Willy Messerschmidt, vil starte en flyvemaskinfabrikk i nærheten av Johannesburg. Hans planer som er godkjent av den sydafrikanske regjering, går bl. a. ut på at det skal hentas 300 spesialister fra Tyskland, og det er likeledes innhentat tillafelse til innførsel av spesialmaskiner. Messerschmidt ble i 1949 dømt som «nazistisk medløper» og fikk en bot på 2000 mark ved avnazifiseringsdomstolen i Augsburg. I januar 1950 kom han til India etter innbydelse av den indiske regjering for å fungere som rådgiver i flytekniske spørsmål og bollspsøsmålet. (Politiken, 19. 4. 51).

KIRSTEN FLAGSTAD som er kommet fra USA etter 6 måneder der, ga den 17. ds. sesongens eneste konsert i Londons Albert Hall. Kritikkerne overgår hver andre i superlativer, og hennes stemme betegnes som et av naturens mesterverker på høyde med Mount Everest. En kritiker skriver at når Kirsten Flagstad synger er det som om «Queen Elizabeth» går ned i et småbåttracé. Neste måned skal Flagstad synte i Covent Garden i Wagners «Tristan og Isolde», «Parsifal», «Twilight of the Gods» og i Beethovens «Fidelio». (N.H. & S.T., 18. 4. 51).

I ØSTSONEN I TYSKLAND finner man nå små og store Stalinbilder hvor man andre steder er vant til å se veivisere eller gate-lykter. Overalt finnes de, med og uten faner og girlander: på stasjoner og over porter, ved veler, på husvegger, på plakatsøyler og transportmidler. (Die Zeit, nr. 16 51).

Det var en som skrev i «8. Mai» at hver eneste bokstav i bladet ble lest av ham. Det er nok flere som kan skrive det samme. Alt er stoff som har interesse, særlig da for de forfulgte og fordømte. Og jeg tror det er ikke mange ord i bladet som ikke blir lest av de, som har fordømt oss heller.

Vi kan ikke bare med ord nok takke bladet for den kamp det fører for vår sak, vi som er kommet på den «sorte liste». Undertegnede er også en som i likhet med gamle Olava «burde ha forstått», at ved å skrive sitt navn på en blankett gikk fienden tilhånde med råd og dåd.

Jeg var, da jeg skrev på blanketten, over 70 år. Jeg hadde en liten kommunal inntekt, hvorved jeg klarer renter og avdrag i en bank, hvor jeg hadde lån. Jeg ble gjort bekjent med, at hvis jeg ikke meldte mig inn i NS kunne jeg miste stillingen, og det betyd så meget for mig, at jeg derved ikke klarte mine forpliktelser likeoverfor banken, og at mitt hus, som stod som sikkerhet for lånet da ville komme under auksjonshammeren.

Jeg forklarte dette under «forhøret», men likevel fikk jeg en bot på noen hundre kroner og tap av stemmeretten i 10 år og tap av rett til å stå utrolig det enn høres, over 70 år! Nu har jeg dog fått beskjed om at jeg har fått stemmeretten tilbake og fått rett til å gjøre tjeneste i rikets krigsmakt, nu jeg er snart 79 år.

Og nå kan det for så vidt passe

bra. Jeg er nemlig skomaker av håndverk og pusler ennå så smått med å lappe sko, og har netopp nå måttet kjøpe mig en ny skomakerkniv, så jeg har da våpen selv, så jeg kan slippe å bruke de kostbare amerikanske moderne krigsmaskiner, som jeg visstnok ikke heller lærer å bruke.

Noen pekuniær oppreisning opplever jeg selvsagt ikke å få, da den dag visstnok ennå er fjern — om det hender, men at dagen vil komme er jeg ganske sikker på og at de som uforskyldt har lid vil få oppreisning på en eller annen måte.

Jeg vil da henstille til alle «8. Mai» lesere om å støtte bladet på den måte de kan, dette blad, som så uførtredent kjemper vår sak.

En av de bste lagte.

Telefonarbeiderne krevte — —

Jeg har i nr. 10 av «8. Mai» lest H's brev om telefonen han har fått igjen.

Selv har jeg ikke vært så heldig til tross for at jeg har bruk for telefonen. — Jeg kan få lov å søke om «ny telefon» mot å betale henimot kr. 500,00 i «registreringsavgift» og stille meg i ventekøen. Men dette har jeg ikke anledning til å betale. Har H. «fått tilbake» sin telefon ved å søke om nytt abonnement og betale «registreringsavgift», eller fått den installert igjen uten utgift, som fortsettelse av tidligere abonnement?

Det var ikke med hjemmel i Norsk Telefonreglement, art. 45, telefonen ble fratatt oss, men med «hjemmel» i et tillegg til denne art. 45. Det-

De vesttyske byer

begynner nå å reise seg av gruset, ruinhaugene forsvinner og mange byer har omtrent like mange innbyggere som før krigen. 46 av de vesttyske byer har allerede over 100 tusen innbyggere og 11 av dem kommer over 400,000. Størst er Hamburg med 1,604,000 innbyggere, dernest kommer München med 831,017, Essen med 605,125, Köln med 590,825, Frankfurt am Main med 523,023 og Dortmund med 500,150.

te tillegg har igjen sin «hjemmel» i en uttalelse fra Justisdept. av 30-6-45 men da man selv i 1945 ikke kan ha følt seg riktig trygg på hjemmel i en slik uttalelse alene, fant man det nødvendig også å innhente Arbeidsdept.'s samtykke.

Uttalelsen gikk ut på, at «Man antar at Telegrafverket under den rådende knapphet på telefonmateriell osv.» Men det er i moddelse videre til telefonselskapene gjort oppmerksom på, at det kun skal gjelde N.S.-folk.

Først når styret gir tilbake telefonen uten søknad om «ny telefon», ventekø og ny avgift, har det våget å skifte mening.

En som savner sin telefon.

Er erkjennelse mulig.

Jeg har med interesse fulgt med i de forskjellige innlegg i anledning herr Anders Lange's artikkel.

Bortsett fra herr Lange er det kun N.S.-folks syn på saken som her kommer fram, og det leses stort sett kun av N.S.-folk.

Var det ikke en ide for herr Lange å prøve å starte en diskusjon om dette spørsmål også med jøssinger i dagspressen? Kanskje det vil lykkes ham å komme til orde med en så viktig sak i forskjellige aviser, og få i stand en meningsutveksling fra begge sider?

Aa.

Nordens presse PROTESTERER

Pressen i de fem nordiske land samlet seg nylig til en protest mot overgrepet på det argentinske blad «La Prensa», og protesten fikk sådan ordlyd:

«Styret for det nordiske presse-møte som representerer såvel de redaksjonelle som de administrative organisasjoner i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, har med beklagelse og indignasjon iakt tatt de overgrep som har vært rettet mot den selvstendige, demokratiske avis «La Prensa», og som førte til at avisen måtte innstille og tvang dens ansvarlige redaktør og utgiver til å flykte fra sitt land.

Disse overgrep er en åpenbar krenkelse av artikkel 19 i de Forente Nasjoners erklæring om menneskerettighetene: «Enhver har rett til menings- og ytringsfrihet. Denne rett innbefatter frihet til uten innblanding å ha sine meninger og søke, motta og befordre opplysninger og tanker gjennom alle slags meddelelsesmidler, og uten hensyn til landegrensener».

Vi oppfordrer de Forente Nasjoner til å ha sin oppmerksomhet henvendt på saken. Ethvert forsøk på å undertrykke det frie ord vekker en sterk og naturlig reaksjon blant alle demokratiske krefter i Norden, og overgrep mot ytringsfriheten, slik som den er definert i erklæringen om menneskerettighetene, må bekjempes av alle demokratiske krefter i hele verden.

Styret for det nordiske presse-møte uttaler sin dype sympati og respekt for «La Prensa»s modige innsats for ytringsfrihetens høye prinsipper.»

Protesten til president Peron har stort sett det samme innhold.

Erklæringene er undertegnet av redaktør Rolv Werner Erichsen på Norges vegne, av Niels Nasager, Danmark, Axel Grønvik, Finland, Valtyr Stefansson, Island og Rolf Edberg, Sverige.

Presseforholdene i Norge ble visstnok ikke behandlet på møtet. Det ligger jo også atskillig bedre tilrette for nordisk samarbeide å drøfte argentinske problemer. Den norske presens forhold til Fanebust og hans organ «100», dens forhold til det frie ord, forhåndscensur av bøker, fortellere av bøker, forhåndsdøm over forfattere osv. er kanskje ikke noe passende tema i møter for Nordens pres-

Det passer vel bedre for f. eks. F.N. og da helst med støtte av ARNE HØEG.

Det koster å være kar!

Stortinget bevilget 21. 4. ca. 5,5 millioner kroner til deitakelse i internasjonale organisasjoner. Samtidig ble bevilget kr. 10,000,00 til et opplysningskontor for de internasjonale ikke statlige organisasjoner.

Morgenbl. 23. 4. 51).

DE NORSKE I NEW YORK får i år den fornøyelse å høre selveste statsminister Einar Gerhardsen som 17. mai taler.

DE AMERIKANSKE okkupasjonsmyndigheter i Vest-Tyskland har besluttet å opprette et vesttysk marinepolitisk og mottrekk mot folkepolitiets marine fartøyer i østsonen. (N.H. & S.T., 19. 4. 51).

Den amerikanske forfatter Robert Sherwood sier i sin bok «Den forstenede skogen», at den verdensprosess som vi nå opplever er naturens reaksjon mot kulturen. Verden tas ut av hendene på de intellektuelle og tilbakeleveres til apene.

Med disse ord av en forfatter fra det seirende Amerika er ringen sluttet. «Den grønne stripen» fra urtidens bavian, sier Sherwood, leder hele verden tilbake til urskogen, men kan det være meningen med Europas tusenårige kultur at den skal slutte i et fordummende apespill? A forhindre det skulle vel være vårt demokratiske sanne oppgave. Hvis det ikke makter det, må det være en feil ett eller annet sted, og for den som vil tenke istedet for bare å stemme annet hvert år, skulle den ligge nokså klart i dagen.

Nordmørspostens Trykkeri